

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030

Názov:	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030
Územné vymedzenie:	Obec Jovsa
Územný plán obce schválený:	Áno
Dátum schválenia PHSR:	08.06.2022, uznesením č. 88/2022
Dátum platnosti:	Od 09.06.2022 do 31.12.2030
Verzia ¹ :	1.0
Publikovaný verejne dňa:	13.06.2022
Vypracoval:	RNDr. Radomír Babiak, PhD., www.dokumentypreobce.sk

¹ Prvé prijaté znenie sa označuje číslom 1.0. V prípade zásadnej zmeny sa ďalšie aktualizované verzie označujú 2.0, 3.0 atď. V prípade malých zmien sa označuje 1.1.

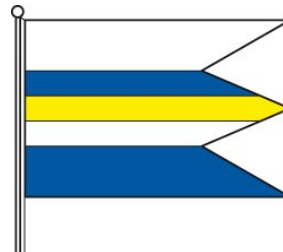

Erb a vlajka obce

Erb obce

vlajka obce

Základné údaje

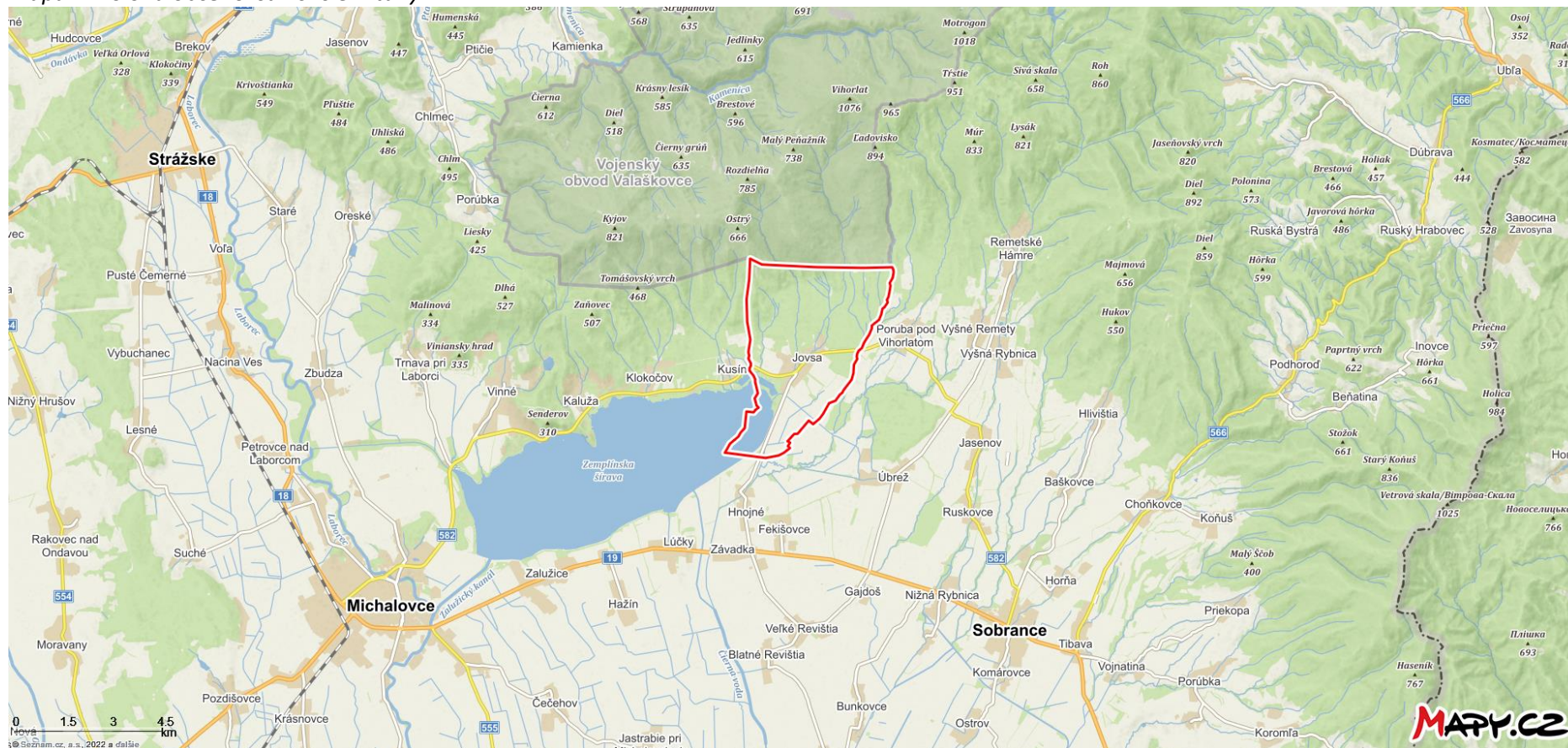
Samosprávny kraj:		Košický
Okres:		Michalovce
Historický región:		Zemplín
Poloha obecného úradu:		48.817969°, 22.094032°
Nadm. výška pri obec. úrade:		135 m.n.m.
Rozloha katastra:		1 844 ha k 31.12.2021
Počet obyvateľov:		836 k 31.12.2021
Hustota obyvateľstva:		45 obyv./km ²
PSČ:		072 32
Evidenčné číslo vozidiel:		MI

Oficiálne kontakty

Adresa:		Obec Jovsa
		Obecný úrad č. 73
		072 32 Jovsa
Web:		www.obecjovsa.sk
Email:		jovsa@obecjovsa.sk
Telefón:		056 / 698 33 80
IČO:		00 325 279

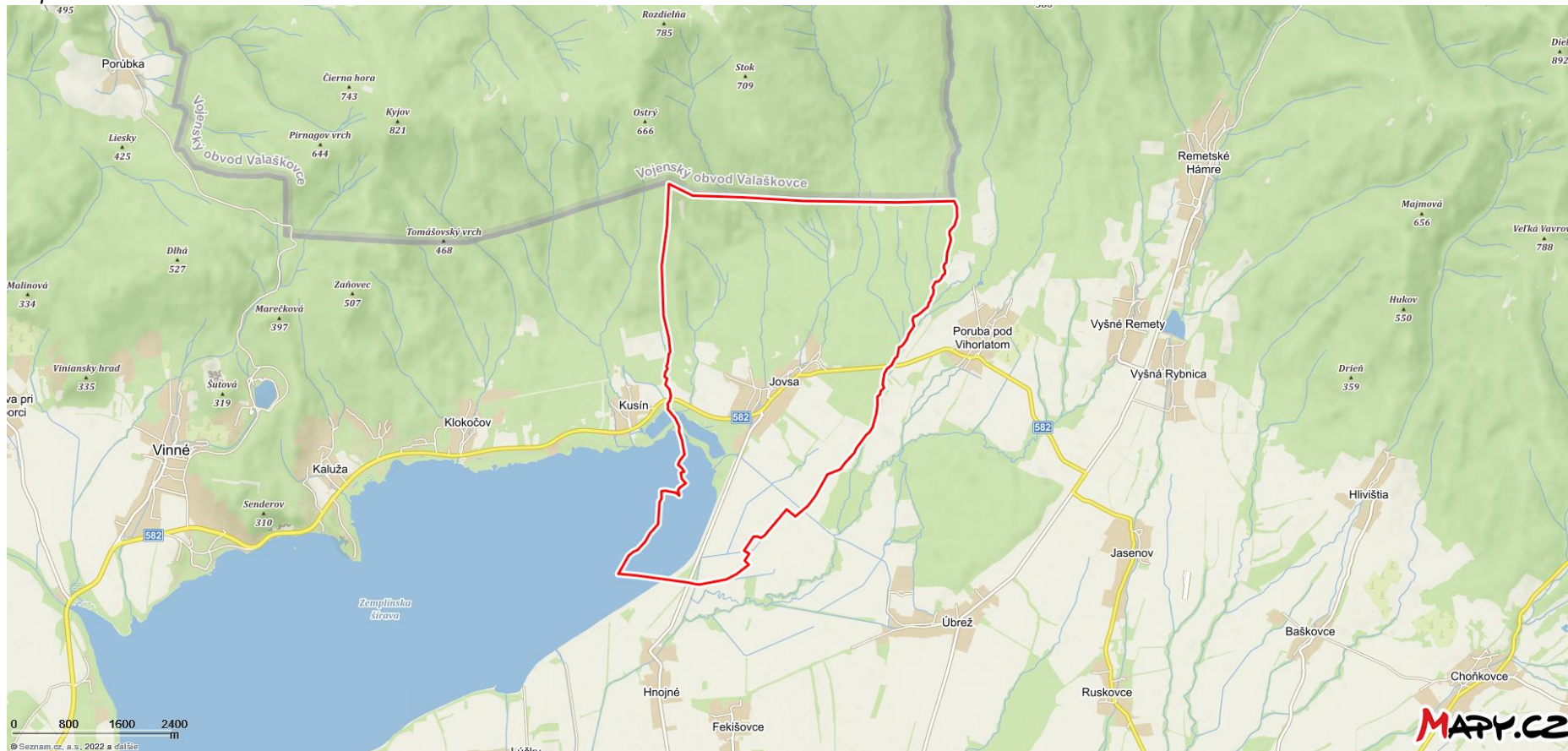
Mapa 1: Poloha obce Jovsa - širšie vzťahy

Zdroj: mapy.cz

Mapa 2: Poloha obce Jovsa voči susediacim obciam

Zdroj: mapy.cz

Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Jovsa

Zdroj: www.obecjovsa.sk

OBSAH

ÚVOD	8
ZÁMER SPRACOVANIA PROGRAMU HOSPODÁRSKEHO A SOCIÁLNEHO ROZVOJA OBCE JOVSA NA ROKY 2022-2030	9
ANALYTICKÁ ČASŤ	12
ZOZNAM ANALYZOVANÝCH VÝCHODISKOVÝCH KONCEPČNÝCH DOKUMENTOV A DÁT	13
A.I ANALÝZA VNÚTORNEHO PROSTREDIA	14
Stručná história obce	14
Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery	14
Kvalita životného prostredia	15
Ochrana prírody a krajiny.....	15
Odpadové hospodárstvo.....	16
Ochrana pred povodňami	16
Obyvateľstvo	16
Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva	16
Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku	19
Národnostná a konfesijná štruktúra	21
Vzdelanostná štruktúra	22
Nezamestnanosť	22
Domový a bytový fond	26
Dopravná infraštruktúra	28
Technická infraštruktúra	28
Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby	29
Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport	30
Administratívno-správne služby	31
Bezpečnosť v obci	31
Hospodárske pomery	32
Polohová atraktivita územia	32
Poľnohospodárstvo a priemysel	32
Cestovný ruch	33
Finančné hospodárenie.....	34
Prehľad majetku a zdrojov	34
Príjmy a výdavky obce.....	35
Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR.....	36
Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií.....	37
A.II ANALÝZA VONKAJŠIEHO PROSTREDIA.....	39
Členstvo obce v organizáciách	40
Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027	41
STEEP analýza.....	42
A.III ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU ÚZEMIA	43
SWOT analýza.....	43

Kľúčové faktory a disparity územia	44
B-STRATEGICKÁ ČASŤ	45
STRATEGICKÁ VÍZIA A STRATEGICKÝ CIEĽ OBCE	47
STRATÉGIA ROZVOJA	47
C-PROGRAMOVÁ ČASŤ	51
OPATRENIA, PROJEKTY A AKTIVITY PODĽA PRIORITNÝCH OBLASTÍ	52
SÚBOR UKAZOVATEĽOV, VÝSLEDKOV A DOPADOV	58
D-REALIZAČNÁ ČASŤ	61
AKČNÝ PLÁN OBCE	62
ADMINISTRATÍVNE, ORGANIZAČNÉ A INŠTITUCIONÁLNE ZABEZPEČENIE PHSR	65
STRUČNÝ POPIS KOMUNIKAČNEJ STRATÉGIE	65
SYSTÉM MONITOROVANIA A HODNOTENIA	66
E-FINANČNÁ ČASŤ	67
INDIKATÍVNY FINANČNÝ PLÁN	68
MODEL VIACZDROJOVÉHO FINANCOVANIA A FINANČNÝ RÁMEC	69
SYSTÉM HODNOTENIA A ZARAĐOVANIA PROJEKTOV DO FINANCOVANIA	76
ZÁVER	77
PRÍLOHY	78
ZOZNAM INFORMAČNÝCH ZDROJOV POUŽITÝCH V PHSR	79
ZOZNAM SKRATIEK POUŽITÝCH V PHSR	80
AKČNÝ PLÁN NA DANÝ ROZPOČTOVÝ ROK S VÝHLADOM NA 2 ROKY	81
ZOZNAM MÁP, TABULIEK, GRAFOV, OBRÁZKOV A FORMULÁROV	87

Úvod

Obecná samospráva v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja tvorí integrálnu súčasť regionálnej politiky a regionálneho rozvoja. Integrálnou súčasťou regionálnej politiky sa stala najmä v súvislosti s rozsiahlou decentralizáciou verejnej správy, ktorá sa na Slovensku uskutočnila po prelome milénia a ktorou na obecné samosprávy prešlo obrovské množstvo kompetencií, zodpovednosti a taktiež financií, predstavujúcich významnú časť verejných financií. Samosprávy tak v oblasti vytvárania podmienok pre hospodársky a sociálny rozvoj územia majú svoje nezastupiteľné postavenie. Či už v rámci svojich originálnych kompetencií alebo preneseného výkonu štátnej správy, obce zabezpečujú výkony a služby vo verejnom záujme. Z tohto dôvodu je potrebné venovať veľkú pozornosť a úsilie koncipovaniu rozvojových stratégií samospráv.

Dokument „Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030“ (ďalej len „PHSR“) je strednodobý strategický dokument, ktorý na základe analýzy hospodárskej a sociálnej situácie stanovuje strategické ciele a priority v záujme budúceho rozvoja obce. Je prostriedkom na napĺňanie vízie ďalšieho smerovania obce. Týmto programom sa uskutočňuje podpora rozvoja na lokálnej úrovni s dôrazom na hospodársku, sociálnu a environmentálnu oblasť. Ide o program cielených opatrení, navrhnutý pre stimulovanie rozvoja obce v strednodobom horizonte.

Cieľom tohto dokumentu je navrhnúť funkčne trvalo udržateľnú rozvojovú stratégiu, zameranú na realizáciu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce so zreteľom na potreby jej obyvateľov. Tento dokument formuluje tak strategické ciele, ako aj konkrétne opatrenia a aktivity, realizáciou ktorých budú tieto ciele naplnené. PHSR nie je uzavretý dokument bez možnosti zmien. Práve naopak, je dokumentom živým, otvoreným, ktorý môže byť v prípade potreby kedykoľvek aktualizovaný, dopĺňaný a upravovaný. Jeho význam a využitie spočíva predovšetkým v tom, že je spracovaný na základe prieskumu názorov a potrieb volených orgánov obce, jej obyvateľov, záujmových skupín, ako aj za spoluúčasti miestnych aktérov a odborníkov.

Ambíciou dokumentu je podať odpovede na tri základné a najdôležitejšie otázky:

1. Akí sme a kde sa nachádzame?
2. Kam sa chceme dostať?
3. Ako sa tam dostaneme?

Cieľom analytickej časti je identifikácia rozvojových faktorov a disparít obce (akí sme a kde sa nachádzame). Následne je v strategickej časti sformulovaná vízia, ktorá dáva odpoveď na druhú otázku (kam sa chceme dostať). Spôsob ako sa tam dostať je stanovený v stratégii rozvoja, ktorej úspešné naplnenie bude závislé od úspešnosti realizácie opatrení a aktivít, definovaných v programovej časti dokumentu.

Pri vypracovaní tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa zohľadnili priority Národnej stratégie regionálneho rozvoja SR, ako aj jej vízia regionálneho rozvoja na Slovensku: Slovensko sa má stať krajinou s vysokou kvalitou života všetkých jeho obyvateľov. V záujme naplnenia dlhodobej vízie regionálneho rozvoja SR zameranej na rozvoj obcí, miest a regiónov, na zvyšovanie ich výkonnostného potenciálu a konkurencieschopnosti Národná stratégia regionálneho rozvoja SR stanovuje strategický cieľ: Integrovaným a výsledkovo orientovaným prístupom k regionálnemu rozvoju a na základe využitia vnútorného potenciálu regiónov zvýšiť do roku 2030 ich adaptabilitu, konkurencieschopnosť a výkonnosť pri súčasnom zvyšovaní kvality života obyvateľov a pri rešpektovaní princípov udržateľného rozvoja.

Zámer spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030

Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR

Zámer spracovania PHSR	
Názov dokumentu	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030
Forma spracovania	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030 (ďalej len „PHSR 2022-2030“) bude spracovaný podľa aktuálneho znenia zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov. Spracovanie dokumentu bude rešpektovať princíp partnerstva. Vykonané bude participatívnym spôsobom so zapojením zamestnancov obecného úradu, poslancov OcZ, širokej verejnosti a externých odborníkov. PHSR bude vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými tak v Národnej stratégii regionálneho rozvoja, ako aj v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja.
Riadenie procesu spracovania	Za riadenie procesu spracovania zodpovedá riadiaci tím zložený zo zástupcov obce a zhotoviteľa. Členmi riadiaceho tímu sú: Za obec: <u>Koordinátor riadiaceho tímu</u> Mgr. Ľubica Čornejová – starostka obce Za zhotoviteľa: <u>Člen riadiaceho tímu</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD. – externý odborník Riadiaci tím zodpovedá za: - celkovú koordináciu spracovania PHSR 2022-2030, - zostavenie Zámeru spracovania PHSR, - spracovanie analýzy vnútorného a vonkajšieho prostredia, - spracovanie východísk pre strategickú časť, - vypracovanie strategickej vízie, - vypracovanie sumárneho návrhu aktivít a projektov ako východisko pre Akčný plán, - stanovenie termínov realizácie aktivít, projektov (roky) a odhad ich financovania (výška a zdroje financovania), - spracovanie akčného plánu na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky, - vytvorenie systému monitorovania, hodnotenia a aktualizácie PHSR, - spracovanie finančnej časti vo forme Finančného rámca pre realizáciu PHSR, - finalizáciu dokumentu a jeho predloženie zastupiteľstvu na schválenie.
Obdobie spracovania	Február – marec 2022
Financovanie spracovania	Z rozpočtu obce.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR

Harmonogram spracovania PHSR (2022)												
Mesiac	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Úvod		X										
Analytická časť			X									
Strategická časť			X									
Programová časť			X									
Realizačná časť			X									
Finančná časť			X									
Záver			X									

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu

Úvod

táto časť zahŕňa:

- stručný popis kontextu vzniku a chronológie prípravy PHSR,
- stručné zhrnutie východiskových koncepčných dokumentov, týkajúcich sa vymedzeného územia,
- zámer spracovania PHSR.

Analytická časť

táto časť zahŕňa:

- kompletnú analýzu vnútorného prostredia na základe overeného súboru kvantitatívnych a kvalitatívnych dát podľa jednotlivých oblastí vrátane finančnej a hospodárskej situácie,
- ex-post hodnotenie (realizácia existujúceho PHSR vrátane vyhodnotenia rozpracovaných investičných a neinvestičných projektov k 31.12. príslušného roku),
- analýzu silných a slabých stránok územia,
- identifikáciu hlavných vonkajších faktorov rozvoja územia (výber hlavných faktorov),
- analýzu príležitostí a ohrození pre rast a rozvoj územia (posúdenie hlavných faktorov z hľadiska príležitostí a ohrození),
- analýzu väzieb územia,
- SWOT analýzu (súhrnná tabuľka),
- analýzu možných rizík a hrozieb, identifikáciu kritických oblastí rozvoja,
- identifikáciu východísk a možných riešení.

Strategická časť

táto časť zahŕňa:

- víziu územia,
- formuláciu a návrh stratégie,
- výber a popis strategických cieľov v jednotlivých politikách – oblastiach rozvoja (hospodárska, sociálna, environmentálna).

Programová časť

táto časť zahŕňa:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov výsledkov a dosahov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Realizačná časť

táto časť zahŕňa:

- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie PHSR, spôsob komunikácie, kooperácie a koordinácie,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- systém monitorovania a hodnotenia,
- akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky – vecný a časový harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a projektov.

Finančná časť

táto časť zahŕňa:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území v prepojení na programový rozpočet obce,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Záver

táto časť zahŕňa:

- informáciu o schválení a zverejnení PHSR.

Prílohy

táto časť zahŕňa:

- Príloha č. 1 – Zoznam členov riadiaceho tímu, pracovných skupín a partnerov zapojených do spracovania PHSR,
- Príloha č. 2 – Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR (východiskové strategické a koncepcné dokumenty, súvisiaca legislatíva),
- Príloha č. 3 – Zoznam skratiek použitých v PHSR,
- Príloha č. 4 – Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky.

Analytická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Analytická časť PHSR obsahuje komplexné zhodnotenie a analýzu východiskovej situácie obce s väzbami na širšie územie – analýzu aktuálneho stavu, v akom sa obec nachádza. Definuje vnútorný potenciál územia a limitujúce faktory rozvoja obce.

Zoznam analyzovaných východiskových koncepčných dokumentov a dát

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030 boli analyzované a zohľadnené už existujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov

Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov			
Názov dokumentu	Platnosť dokumentu	Úroveň dokumentu	Zdroj
Územný plán obce Jovsa	priebežne	lokálna	Obecný úrad Jovsa
Povodňová dokumentácia obce	priebežne	lokálna	Obecný úrad Jovsa
PHSR Košického samosprávneho kraja 2016-2022	2016-2022	regionálna	http://web.vucke.sk
Vstupná správa k vypracovaniu Programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2022-2030	2022-2030	regionálna	http://web.vucke.sk
Územný plán veľkého územného celku Košického kraja	priebežne	regionálna	http://web.vucke.sk
Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030	do 2030	národná	www.mirri.gov.sk
Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	od 2001	národná	www.mindop.sk
Stratégia rovnosti, inklúzie a participácie Rómov do roku 2030	do 2030	národná	www.minv.sk
Partnerská dohoda 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Operačné programy 2014-2020	2014-2020	národná	www.partnerskadohoda.gov.sk
Agenda 2030	do 2030	nadnárodná	www.mirri.gov.sk

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Okrem rôznych koncepčných dokumentov bolo pri spracovaní dokumentu použité aj veľké množstvo dát rôzneho charakteru. Ich prehľad zobrazuje nasledujúca tabuľka.

Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát

Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát		
Oblasť dát/téma	Zdroj údajov	Webová stránka
Obyvateľstvo	Obec Jovsa Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecjovsa.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.upsvar.sk www.scitanie.sk
Bývanie	Obec Jovsa Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2021	www.obecjovsa.sk www.scitanie.sk
Hospodárstvo	Obec Jovsa Štatistický úrad SR Databáza regionálnej štatistiky Obchodný register Živnostenský register	www.obecjovsa.sk www.statistics.sk datacube.statistics.sk www.orsr.sk www.zrsr.sk
Školstvo a vzdelávanie	Obec Jovsa Centrum vedecko-technických informácií	www.obecjovsa.sk www.cvtisr.sk
Zdravotníctvo	Obec Jovsa	www.obecjovsa.sk
Sociálna sféra	Obec Jovsa Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	www.obecjovsa.sk www.upsvar.sk

Zdroj: vlastné spracovanie

A.I Analýza vnútorného prostredia

Stručná história obce

Názov obce je doložený z roku 1418 ako Joza, v roku 1920 sa uvádza ako Jovsa; po maďarsky Jósza. Obec bola administratívne začlenená pod Užskú župu, pred rokom 1960 pod okres Sobrance, kraj Prešov, po roku 1960 pod okres Michalovce, kraj Východoslovenský. Obec sa spomína v roku 1418. V roku 1427 nebola zdanená. Patrila panstvu Michalovce - Jasenov. V roku 1720 mala mlyn a 10 domácností, v roku 1828 mala 92 domov a 481 obyvateľov. Do 20 storočia vlastnili rozsiahle lesy Sztárayovci. V roku 1923 bola založená Mestská organizácia Komunistickej strany Československa. Ako partizánska obec bola vyznamenaná Radom Červenej hviezdy. JRD bolo založené v roku 1957. Obec bola potočnou radovou zástavbou. Domy boli omazané a obielené zrubové s mašťalou a šopou pod spoločnou strechou, so sypancami vo dvoroch. Bolo tu rozvinuté tkáčstvo, včelárstvo a ovocinárstvo, ovocie sa sušilo priamo v záhradách. V obci sa na chránenom území nachádza aj termálny prameň, ktorý vyviera z hĺbky okolo 400 metrov a ktorého voda má liečivé účinky (PHSR obce Jovsa 2014-2020).

Poloha katastrálneho územia a prírodné pomery

Obec Jovsa leží v Košickom kraji, v okrese Michalovce. Jej katastrálne územie susedí s katastrálnymi územiami: Kusín, Hnojné, Úbrež, Poruba pod Vihorlatom a Valaškovce-Juh (vojenský obvod). Geologická stavba územia nie je veľmi pestrá. Južná časť katastrálneho územia je tvorená neogénom (najmä pestré kaolinické íly, piesky a štrky), severná časť (vyššie položená časť, ležiaca vo Vihorlatských vrchoch) je tvorená neogénnymi vulkanitmi (najmä pyroxenické a amfibolicko-pyroxenické andezity). Z hľadiska geomorfologického členenia patrí katastrálne územie obce do Alpsko-Himalájskej sústavy. Južná časť katastra (nižšie položená) patrí do podsústavy Panónska panva, provincie Východopanónska panva, subprovincie Veľká Dunajská kotlina a oblasti Východoslovenská nížina. Úplne najjužnejšia časť

katastra (príľahlá k Zemplínskej Šírave) patrí do celku Východoslovenská rovina a podcelku Sobranecká rovina (s rovnomennou geomorfologickou jednotkou). Od nej vyššie položená (pahorkatinná) časť katastra patrí do celku Východoslovenská pahorkatina a podcelku Podvihorlatská pahorkatina. Najvyššie časti katastra (ležiace vo Vihorlatských vrchoch) patria do podsústavy Karpaty, provincie Východné Karpaty, subprovincie Vnútorne Východné Karpaty, Vihorlatsko-gutinskej oblasti, celku Vihorlatské vrchy, podcelku Vihorlat a dvoch častí: Kyjovská planina a Vihorlatská hornatina.

Hydrologicky patrí kataster obce do úmoria Čierneho mora a povodia Bodrogu. Sústavu vodných tokov v území tvoria najmä Jovsiansky potok, Myslina, Sokolský potok, Preložka Porubského potoka a Stará rieka. Tieto sú dopĺňané sústavou bezmenných vodných tokov. Najvýznamnejším vodným útvarom v katastri obce je nádrž Zemplínska šírava. Potoky na území obce majú dažďovo-snehový režim odtoku s najvyššou vodnosťou vo februári až apríli (s najvyššími prietokmi v marci) a najnižšou vodnosťou v septembri. Kataster obce leží v dvoch hydrogeologických rajónoch – VNP 100 (Neovulkanity Vihorlatských vrchov) a NQ 101 (Neogén Východoslovenskej nížiny medzi Laborcom a Čiernou vodou). V katastrálnom území obce sa nachádzajú antropogénne prvky – hydromelioračné stavby v správe Hydromeliorácie, š .p. Bratislava (PHSR 2014-2020):

- a) závlaha pozemkov Úbrež – Hnojné I., II., III.“ (ev. č. 5405200) o celkovej dĺžke 3 578 ha, vybudovaný v roku 1997,
- b) kanál 081 (ev. č. 5405003 077) o celkovej dĺžke 1,333 km, kanál 082 (ev. č. 5405003 078) o celkovej dĺžke 1,742 km, kanál 083 (ev. č. 5405003 079) o celkovej dĺžke 1,270 km, kanál 084 (ev. č. 5405003 080) o celkovej dĺžke 1,288 km, vybudované v rámci stavby „OP a ÚT VSN 201“ v roku 1970,
- c) kanál krytý V (ev. č. 540512 001) o celkovej dĺžke 0,714 km, vybudovaný v roku 1975 v rámci stavby „OP VSN II/10“.

Najnižšie položená časť katastra patrí do teplej klimatickej oblasti, okrsku T7 (teplý, mierne vlhký, s chladnou zimou), vyššie položené časti do mierne teplej oblasti, okrskov M3 a M6. Územie je pomerne bohaté na vlahu – priemerný ročný úhrn zrážok sa pohybuje na úrovni od cca 700 mm v najnižšie položenej časti do cca 900 mm v najvyššie položenej časti katastra. V januári dosahuje úhrn zrážok okolo 50-60 mm, v júli cca 80-90 mm.

Z pôdných typov sa v katastri obce nachádzajú najmä fluvizeme glejové, kambizeme a pseudogleje. Pôdy v katastri obce nie sú takmer vôbec ohrozené vodnou ani veternou eróziou a taktiež nie sú ohrozené ani kontamináciou. Pôdy majú zároveň najnižší až stredný poľnohospodársky potenciál (čo vytvára čiastočne vhodné podmienky pre poľnohospodárstvo). Z hľadiska fyto geografického členenia patrí nižšie položená časť katastra obce do dubovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, nížinnej podzóny a rovinnej, ako aj pahorkatinnej oblasti. Vyššie položená časť katastra patrí do bukovej fyto geograficko-vegetačnej zóny, sopečnej oblasti. Zoogeografické členenie terestrického biocyklu zaraďuje územie obce do provincie stepí, panónskeho úseku (nižšie položená časť katastra) a do provincie listnatých lesov, podkarpatského úseku (vyššie položená časť katastra).

Kvalita životného prostredia

Ochrana prírody a krajiny

Z aspektu územnej ochrany prírody leží nižšie položená časť katastra obce Jovsa v území s I. stupňom ochrany prírody a krajiny (ktorým je podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny územie celej Slovenskej republiky). Vyššie položená časť je súčasťou veľkoplošného chráneného územia – Chránenej krajinnnej oblasti Vihorlat (CHKO Vihorlat), v ktorej platí 2. stupeň územnej ochrany prírody. Súčasťou CHKO Vihorlat je národná prírodná rezervácia (NPR) Jovsianska hrabina, v ktorej platí najprísnejší – 5. stupeň ochrany prírody (ide o maloplošné chránené územie). NPR Jovsianska hrabina bola vyhlásená na ochranu prirodzených lesných spoločenstiev s výskytom chránených druhov rastlín,

najmä bledule jarnej (*Leucojum vernum* L). Je to dubovo-hrabový les na južných svahoch Vihorlatu. NPR je zriadená na vedecké a osvetovo-výchovné účely.

Časť katastra obce, na ktorej sa nachádza Zemplínska šírava, predstavuje chránený areál s 3. a 4. stupňom ochrany. Chránený areál Zemplínska šírava bol zriadený za účelom ochrany význačnej migračnej lokality (jarného a jesenného ťahu) vodného a pri vode žijúceho vtáctva a hniezdičov na východnom Slovensku na vedeckovýskumné a náučné ciele.

Okrem vyššie spomenutých chránených území zasahuje zároveň do katastra obce Jovsa aj jedno z území Európskej sústavy chránených území NATURA 2000 – Chránené vtáčie územie (CHVÚ) Vihorlatské vrchy.

Odpadové hospodárstvo

Systém zberu komunálnych odpadov je v obci nastavený podľa reálnych potrieb obyvateľov a zabezpečuje sa v súlade s ustanoveniami zákona NR SR č. 79/2015 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Veľmi priaznivou skutočnosťou je, že úroveň vytriedenia komunálneho odpadu sa medziročne významne zvyšuje – aktuálne sa pohybuje pod hranicou 40 % (v roku 2019 – 13 %, 2020 – 19 %, 2021 – 37 %). Obec teda v tomto ukazovateli zatiaľ dosahuje priemerné výsledky z hľadiska cieľov v oblasti nakladania s odpadmi, stanovenými pre Slovenskú republiku.

Na zber zmesového komunálneho odpadu sa používajú KUKA nádoby. V obci je zavedený kalendárový systém zberu zmesového odpadu – všetky nádoby na zmesový odpad sa vyvážajú v pravidelných intervaloch.

Na triedený zber papiera, plastov, kovov, skla a kompozitných obalov sa používajú plastové vrecia. Objemný odpad, elektroodpad a odpad s obsahom škodlivých látok sa vyváža 2x ročne (na jar a na jeseň). Zhodnocovanie biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu vykonávajú domácnosti v rodinných domoch samostatne. V záujme kvalitnejšieho a efektívnejšieho nakladania s odpadmi v obci by bolo vhodné vybudovať malú kompostáreň (tzv. obecné kompostovisko).

Významnou environmentálnou záťažou je skládka odpadov, nachádzajúca sa v katastri obce (severne od Zemplínskej šíravy). V záujme zvyšovania kvality životného prostredia je nutné vykonať sanáciu tejto skládky odpadov.

Ochrana pred povodňami

Z hľadiska manažmentu povodí sa v katastri obce Jovsa nachádzajú viaceré problémové lokality s potenciálom záplav. Ide najmä o povodia malých tokov, pretekajúcich cez intravilán obce, ktoré sa pri výdatných zrážkach a prívalových dažďoch môžu vylievať a spôsobovať problémové situácie. Je preto vhodné vykonať na nich potrebné úpravy.

Obyvateľstvo

Počet obyvateľov a pohyb obyvateľstva

Nasledujúca tabuľka zobrazuje základné parametre stavu a pohybu obyvateľstva obce Jovsa za posledných 10 rokov. Počet obyvateľov sa v tomto období zvýšil o 18 (z 818 v roku 2012 na 836 v roku 2021).

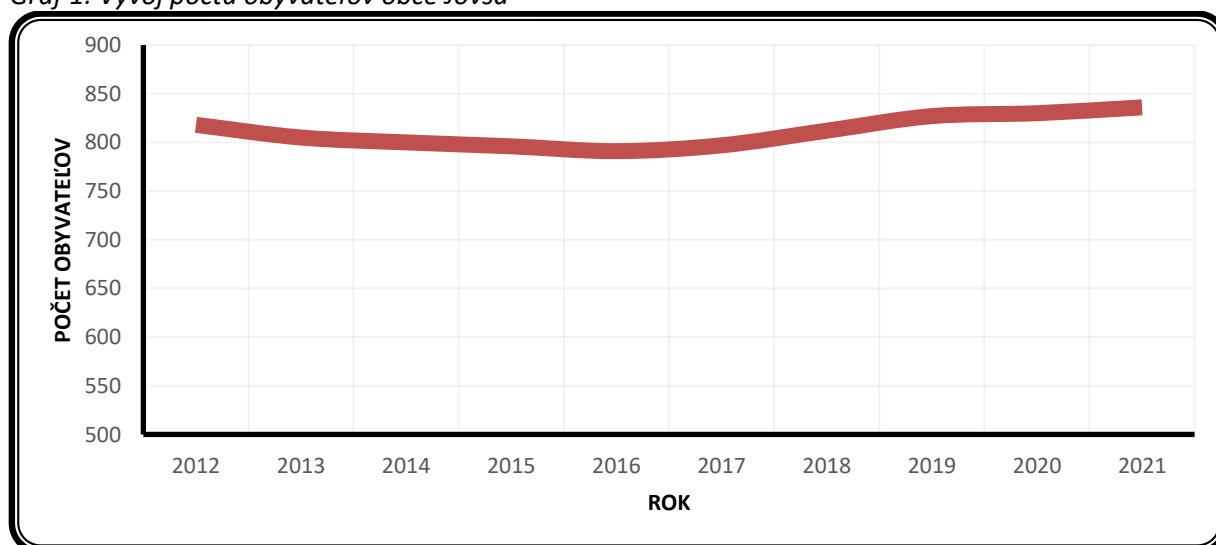
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet obyvateľov (k 31.12.)	818	805	800	796	791	797	812	827	830	836
Živonarodení	5	8	7	3	7	5	8	8	6	7
Zomrelí	13	10	7	8	9	10	4	4	9	12
Bilancia prirodzeného pohybu	-8	-2	0	-5	-2	-5	4	4	-3	-5
Pristáhovaní	15	9	7	7	13	13	16	21	10	26
Vystáhovaní	9	20	12	6	16	2	5	10	4	28
Migračné saldo	6	-11	-5	1	-3	11	11	11	6	-2
Bilancia celkového pohybu	-2	-13	-5	-4	-5	6	15	15	3	-7
Hr.m. živorodenosti (‰)	6,1	9,9	8,8	3,8	8,8	6,3	9,9	9,7	7,2	8,4
Hr.m. úmrtnosti (‰)	15,9	12,4	8,8	10,1	11,4	12,5	4,9	4,8	10,8	14,4
Hr.m. prirodzeného prírastku (‰)	-9,8	-2,5	0,0	-6,3	-2,5	-6,3	4,9	4,8	-3,6	-6,0
Hr.m. imigrácie (‰)	18,3	11,2	8,8	8,8	16,4	16,3	19,7	25,4	12,0	31,1
Hr.m. emigrácie (‰)	11,0	24,8	15,0	7,5	20,2	2,5	6,2	12,1	4,8	33,5
Hr.m. migračného salda (‰)	7,3	-13,7	-6,3	1,3	-3,8	13,8	13,5	13,3	7,2	-2,4
Hr.m. celkového prírastku (‰)	-2,4	-16,1	-6,3	-5,0	-6,3	7,5	18,5	18,1	3,6	-8,4

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné prepočty

Vývoj počtu obyvateľov obce Jovsa za ostatných 10 rokov má stúpajúci trend napriek tomu, že v období 2012-2016 počet každoročne klesal, od roku 2017 každoročne stúpa). V porovnaní s rokom 2012 bol počet obyvateľov obce na konci roku 2021 o 2 % vyšší.

Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Jovsa

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

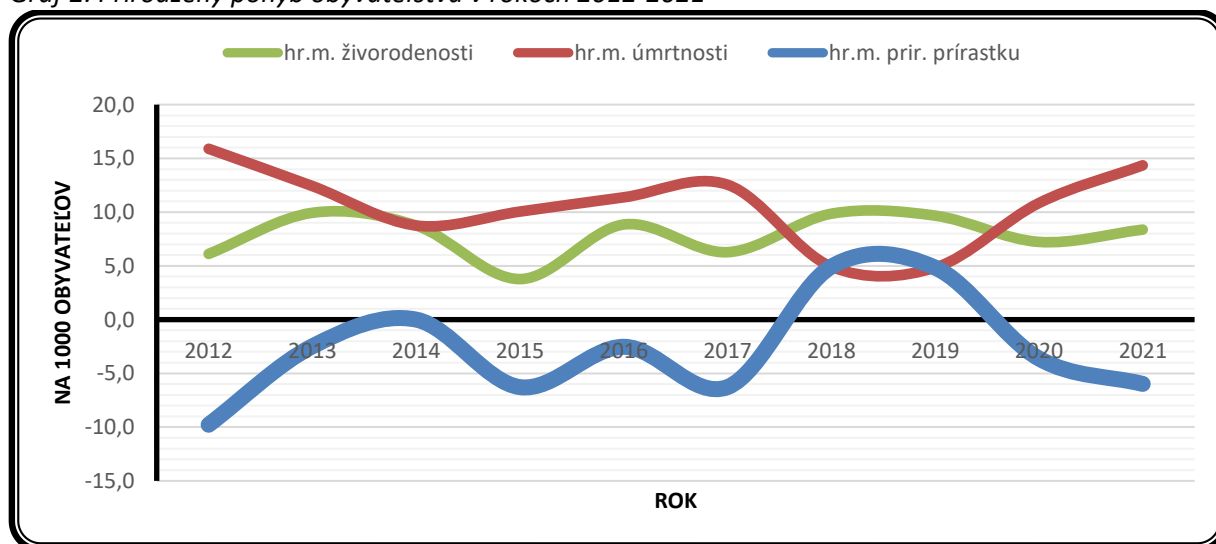

Úroveň natality za posledných 10 rokov mala pomerne vyrovnaný priebeh, keď sa pohybovala v rozmedzí cca 4 – 10 ‰. Počet narodených detí sa v obci medziročne pohyboval v rozmedzí 3 – 8. Priemerná hodnota ukazovateľa hrubej miery živorodenosti za celé hodnotené obdobie, teda za posledných 10 rokov, bola v Jovse len 7,9 ‰. Obec teda v tomto ukazovateli dosahuje nepriaznivé hodnoty. Pre porovnanie, v okrese Michalovce sa hr. m. živorodenosti pohybuje na úrovni cca 9,5 ‰, v Košickom kraji 11,0 ‰ a v Slovenskej republike na úrovni cca 10,5 ‰.

Medziročný vývoj počtu zomrelých mal, na rozdiel od počtu živonarodených, menej vyrovnaný priebeh. Najmenej zomrelých za posledných 10 rokov bolo v rokoch 2018 a 2019 (zhodne po 4 osoby), najviac v roku 2012 (13 osôb). Úroveň mortality sa teda pohybovala v rozmedzí od 4,8 po 15,9 ‰, pričom priemer za posledných 10 hodnotených rokov bol v Jovse 10,6 ‰. V obci teda môžeme pozorovať približne rovnakú mieru úmrtnosti akú má Slovenská republika (cca 11,0 ‰), Košický kraj (10,5 ‰) i okres Michalovce (cca 10,5 ‰).

Takéto hodnoty hrubej miery živorodenosti a hrubej miery úmrtnosti sa odzrkadľujú v bilancii prirodzeného pohybu obyvateľstva Jovsy. Obec bola počas väčšiny hodnoteného obdobia populačne stratová (až 7x), 1x bola bilancia vyrovnaná (2014) a pozitívnu bilanciu prirodzeného pohybu zaznamenala len 2x. Hrubá miera prirodzeného prírastku sa v posledných 10 rokoch pohybovala v rozmedzí od -9,8 ‰ po 4,9 ‰. Z dôvodu takejto kombinácie natality s mortalitou bola reprodukcia obyvateľstva za posledných 10 rokov neefektívna. Celkovo možno konštatovať, že prirodzenými populačnými procesmi dochádzalo v obci k úbytku obyvateľov.

Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

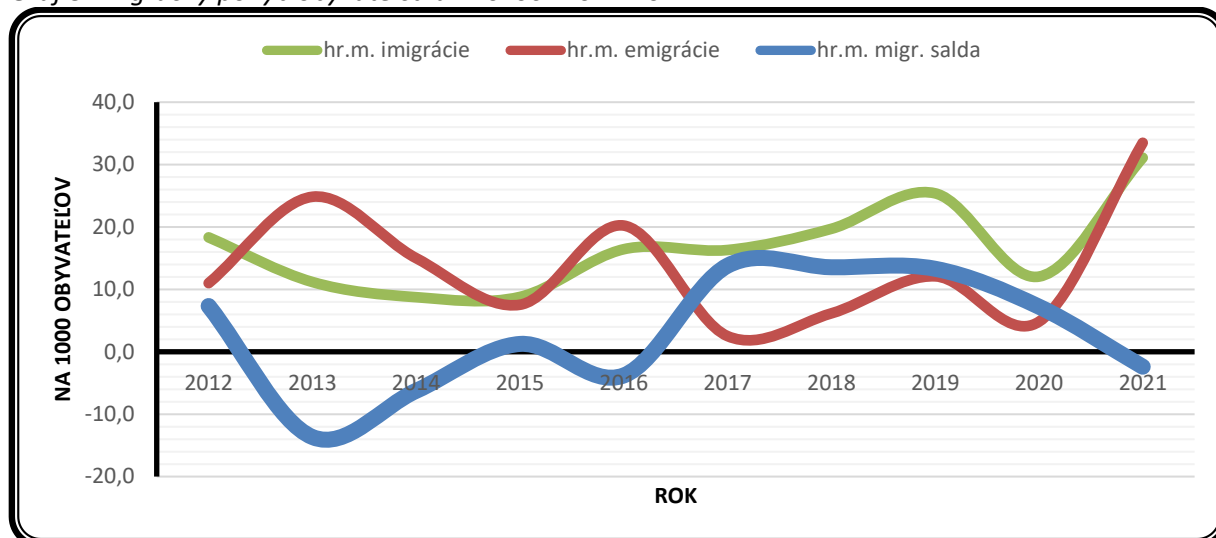
Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Zatiaľ čo vývoj prirodzeného pohybu je v obci negatívny, vývoj z hľadiska migračného pohybu už takým nie je. Hrubá miera imigrácie sa v obci za posledných 10 rokov pohybovala v priemere na úrovni 16,8 ‰ (priemerne sa ročne prisťahovalo 13,7 osoby). Hrubá miera emigrácie v hodnotenom období dosahovala mierne nižšie hodnoty, pričom jej priemerná úroveň bola 13,8 ‰ (v priemere 11,2 vystahovaných osôb ročne).

Výsledkom hore uvedených procesov bol priaznivý vývoj migračného salda, ktoré sa pohybovalo v rozmedzí od -11 osôb v roku 2013 po +11 osôb v rokoch 2017 až 2019. Kladné migračné saldo obec zaznamenala 6x a 4x bolo migračné saldo záporné. Väčšinu hodnoteného obdobia teda obec vykazuje pozitívnu bilanciu migračného salda. Možno teda konštatovať, že trend vývoja za posledných 10 rokov je priaznivý.

Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

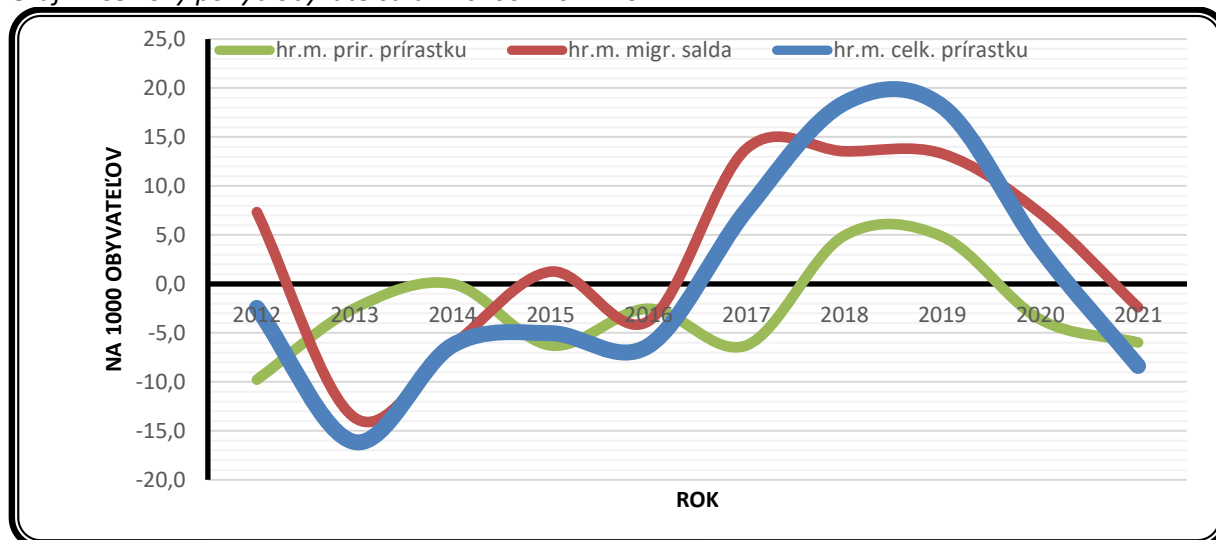

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Hrubá miera prirodzeného prírastku dosahovala počas väčšiny hodnoteného obdobia záporné hodnoty (viac ľudí v týchto rokoch zomrelo ako sa ich narodilo), čiže prirodzenými populačnými procesmi počet obyvateľov poväčšine klesal. Naproti tomu, hrubá miera migračného salda dosahovala väčšinou kladné hodnoty, znamenajúce migračný prírastok obyvateľstva (viac ľudí sa do obce v danom roku prisťahovalo ako sa z nej vysťahovalo).

Nakoľko migračné prírastky boli za celkovo za ostatných 10 rokov vyššie ako prirodzené úbytky, výsledkom kombinácie vyššie popísaných prirodzených populačných procesov a migračných procesov je celkový prírastok obyvateľov obce Jovsa. Celkovú situáciu ohľadne populačného vývoja v obci možno teda hodnotiť mierne pozitívne (keďže počet obyvateľov zo strednodobého hľadiska pozvoľna rastie).

Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Štruktúra obyvateľov podľa pohlavia a veku

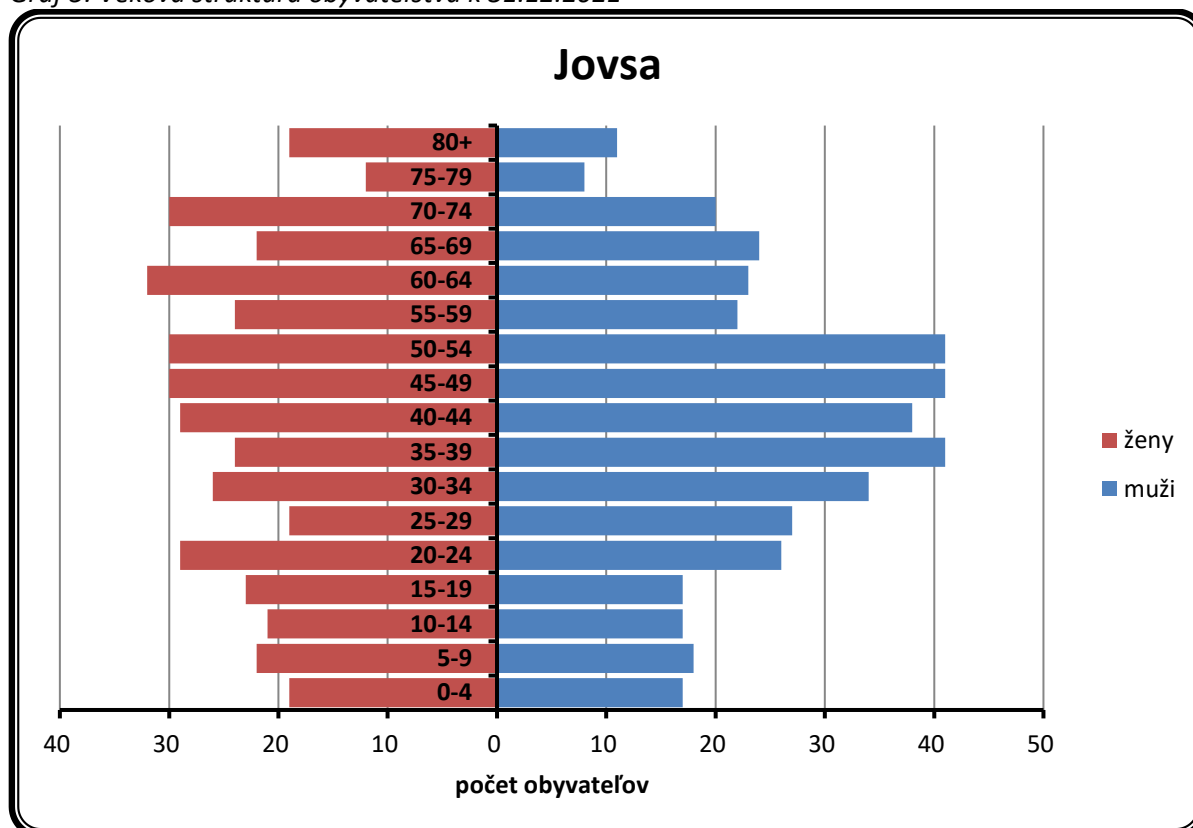
Veková pyramída obyvateľstva Jovsy ukazuje, že v obci sa z pohľadu demografickej reprodukcie nachádza regresívny typ populácie, keďže početnosť predreprodukčnej zložky (0-14 r.) nedosahuje početnosť poreprodukčnej (nad 50 r.) zložky obyvateľstva (v pomere 114 k 318 k 31.12.2021). Najvyššie zastúpenie v štruktúre obyvateľstva Jovsy majú vekové skupiny (podľa poradia) 45-49 a 50-

54 ročných (zhodne po 71 obyvateľov), 40-44 ročných (67) a 35-39 ročných (65 obyvateľov). K 31.12.2021 tu spomedzi 836 obyvateľov žilo 114 detí do 14 rokov a 146 seniorov vo veku nad 65 rokov. Zo spomínaných 836 obyvateľov tu k uvedenému dátumu žilo 425 mužov a 411 žien.

V nadväznosti na typ vekovej pyramídy a typ populácie možno konštatovať, že z dlhodobého hľadiska bude prostredníctvom prirodzeného pohybu počet obyvateľov obce (pri nezmenených podmienkach) klesať.

Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

V štruktúre obyvateľstva vo vzťahu k ekonomickej aktivite, teda podľa produktívnych vekových skupín, prevláda poproduktívna zložka (65+ r.) nad predproduktívnou zložkou (0-14 r.) obyvateľstva, pričom podiel produktívnej zložky je 68,9 %.

Tabuľka 4: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín

k 31.12.2021	Počet obyvateľov	Veková štruktúra obyvateľov					
		počet			podiel (%)		
		0-14	15-64	65+	0-14	15-64	65+
Jovsa	836	114	576	146	13,6	68,9	17,5

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Národnostná a konfesionálna štruktúra

Národnostné zloženie obyvateľstva Jovsy bolo v čase Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 takmer homogénne, keďže v ňom podľa jeho výsledkov výrazne dominovala slovenská národnosť s 94,0 % obyvateľov (788 z 838 osôb). Vyššie zastúpenie mala aj rómska (10 obyvateľov) národnosť.

Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti

Národnosť	Počet obyvateľov	Podiel (%)
slovenská	788	94,0
maďarská	4	0,5
rómska	10	1,2
česká	1	0,1
ukrajinská	3	0,4
bulharská	1	0,1
nezistená	31	3,7
SPOLU	838	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tieto výsledky však môžu byť mierne skreslené, nakoľko obyvatelia rómskej národnosti majú tendenciu hlásiť sa (z rôznych dôvodov) najmä k slovenskej národnosti (ale aj iným). Podľa kvalifikovaného odhadu publikovaného v Atlase rómskych komunít (2019) žilo v obci Jovsa v čase výskumu z celkového počtu 824 obyvateľov 8 % Rómov (65 osôb).

V konfesionálnej štruktúre obyvateľstva v čase Sčítania 2021 prevládala Gréckokatolícka cirkev so 61,0 % obyvateľov (511 z 838 obyvateľov), vyššie zastúpenie malo aj rímskokatolícke vierovyznanie (16,5 %; 138 obyvateľov). K žiadnemu náboženstvu sa nehlásilo 8,1 % obyvateľov obce.

Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania

Konfesia	Počet obyvateľov	Podiel (%)
bez náboženského vyznania	68	8,1
Rímskokatolícka cirkev	138	16,5
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	3	0,4
Gréckokatolícka cirkev	511	61,0
Reformovaná kresťanská cirkev	5	0,6
Pravoslávna cirkev	14	1,7
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	3	0,4
Kresťanské zbory	4	0,5
Apoštolská cirkev	1	0,1
Židovská obec	1	0,1
budhizmus	1	0,1
ostatné a nepresne určené kresťanské cirkvi	6	0,7
ad hoc hnutia	4	0,5
iné	2	0,2
nezistené	77	9,2
SPOLU	838	100,0

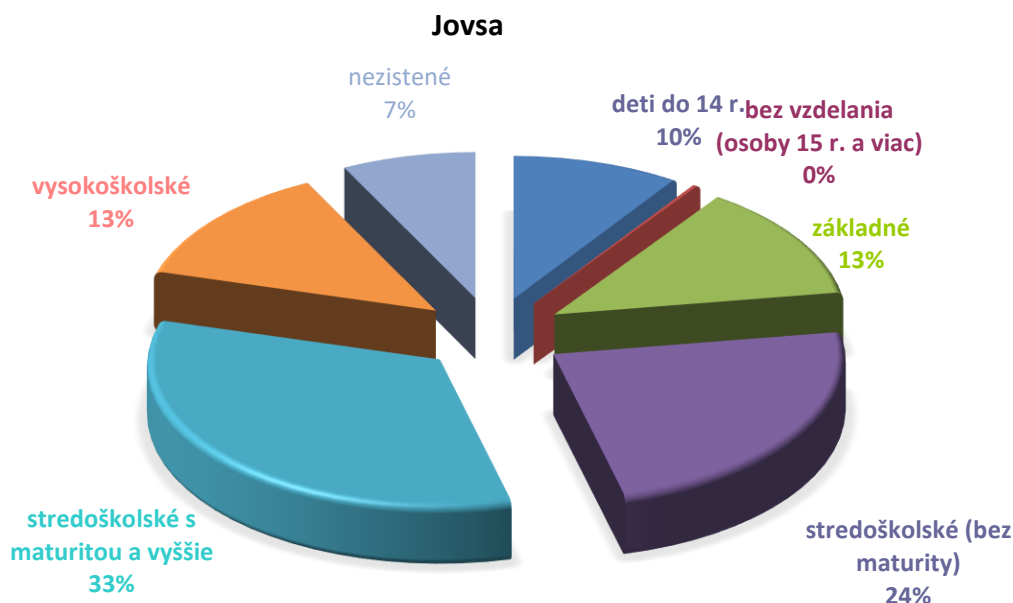
Zdroj: SODB 2021

Vzdelanostná štruktúra

Podľa výsledkov Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2021 (SODB 2021) malo v tom čase (k 1.1.2021) 13 % obyvateľov obce ako najvyššie dosiahnuté vzdelanie len základné vzdelanie (tzn. osoby vo veku 15 rokov a viac, ktoré neukončili žiadne vzdelanie + osoby s ukončeným základným vzdelaním). Stredoškolské vzdelanie bez maturity (max. výučný list) malo 24 % a stredoškolské vzdelanie s maturitou a vyššie 33 % obyvateľov Jovsy. Vysokoškolské vzdelanie malo v roku 2021 trinásť percent obyvateľov obce.

Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania

Zdroj: SODB 2021

Nezamestnanosť

Výrazným sociálno-ekonomickým javom spojeným s existenciou trhu práce je nezamestnanosť. Tá predstavuje jednak vážny ekonomický problém, pretože reprezentuje stratenú potenciálnu hodnotu celej ekonomiky, no zároveň je i významným sociálnym indikátorom, pretože, ako to dokazujú viaceré štúdie, je spojená s takými spoločenskými javmi, ako je zvýšená rozvodovosť, kriminalita, zlé mentálne a fyzické zdravie, rôzne sociálno-patologické javy a pod.

Existencia nezamestnanosti má teda silný vplyv na život samotných nezamestnaných. Strata zamestnania prináša pre jednotlivca rôzne negatívne dôsledky, ktoré sa netýkajú len poklesu životnej úrovne, spojeného s poklesom príjmu, ale aj výrazných zmien v každodennom živote, spoločenských vzťahoch, hodnotách, v sociálnych inštitúciách (najmä v rodine). Nezamestnaní majú menej priestoru pre prijímanie zásadných rozhodnutí o svojom živote a menšiu šancu rozvíjať svoje zručnosti. S výskytom nezamestnanosti, najmä dlhodobej, hrozí pre jednotlivca riziko asociálneho správania, spôsobené nadbytkom času, nudou, nedostatkom programu a povinností a vylúčením zo spoločnosti. Medzi najcitlivejšie a najzávažnejšie dôsledky nezamestnanosti patrí výskyt chudoby. Chudoba a nezamestnanosť sú totiž veľmi úzko korelujúce fenomény, spôsobujúce jednotlivcom ťažké sociálne a psychologické dôsledky.

Počet uchádzačov o zamestnanie sa v obci Jovsa za posledných 10 rokov pohyboval v rozmedzí 33 až 85. Miera nezamestnanosti sa teda v obci v ostatnom období pohybovala v rozpätí od 8,3 % (2018 a 2019) po 21,4 % (2012), pričom k 31.12.2021 bola na úrovni 11,1 %. Pre porovnanie, k 31.12.2021 bola miera nezamestnanosti v okrese Michalovce 15,1 %, v Košickom kraji bola na úrovni 10,9 % a v Slovenskej republike 7,4 %. V okolitých okresoch, s ktorými okres Michalovce susedí, bola

nasledovná: Vranov nad Topľou 16,6 %, Humenné 8,8 %, Snina 10,1 %, Trebišov 14,1 % a Sobrance 16,5 %.

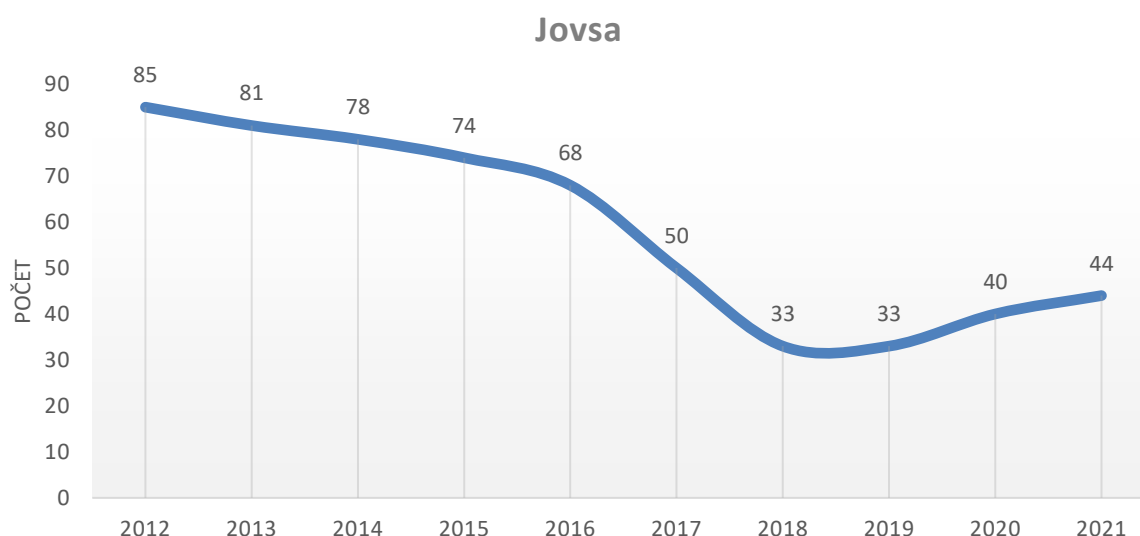
Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v obci

k 31.12.	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Počet UoZ	85	81	78	74	68	50	33	33	40	44
Miera nezamestnanosti* (%)	21,4	20,4	19,6	18,6	17,1	12,6	8,3	8,3	10,1	11,1

* Na výpočet miery nezamestnanosti bol použitý zatiaľ jediný dostupný údaj o ekonomicky aktívnom obyvateľstve v obci (dostupný v čase spracovania týchto údajov), ktorý pochádza zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov v roku 2011.

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2012-2021 (k 31.12.)

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, UPSVaR, vlastné spracovanie

Na konci roku 2021 bolo v obci Jovsa prostredníctvom Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny evidovaných 44 uchádzačov o zamestnanie. Z tohto počtu bolo 25 mužov (56,8 %) a 19 žien (43,2 %). Ako ukazuje nasledujúca tabuľka, rozloženie UoZ podľa jednotlivých vekových skupín je rovnomerné. V obci teda neexistuje žiadna veková skupina, ktorá by bola v porovnaní s inými výraznejšie marginalizovaná.

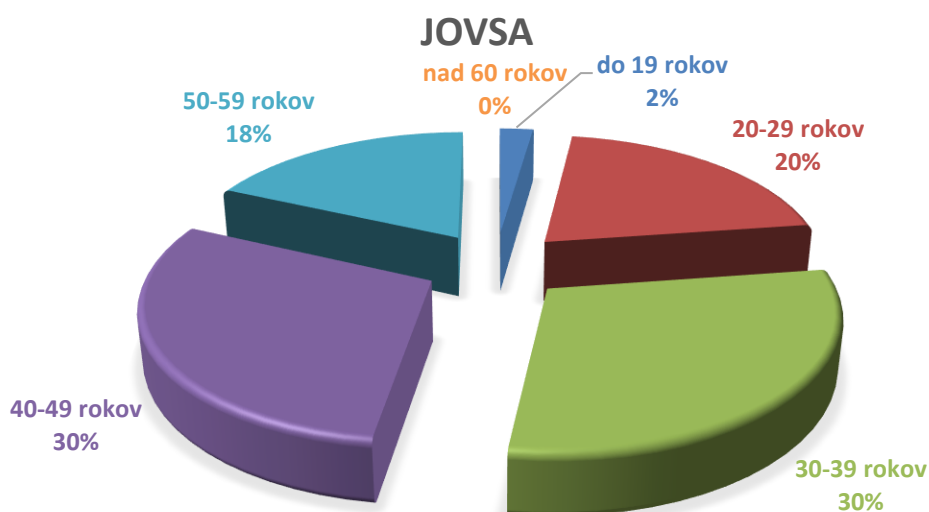
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

do 19 r.		20-29 r.		30-39 r.		40-49 r.		50-59 r.		nad 60 r.		UoZ spolu	
počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%	počet	%
1	2,3	9	20,5	13	29,5	13	29,5	8	18,2	0	0,0	44	100

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

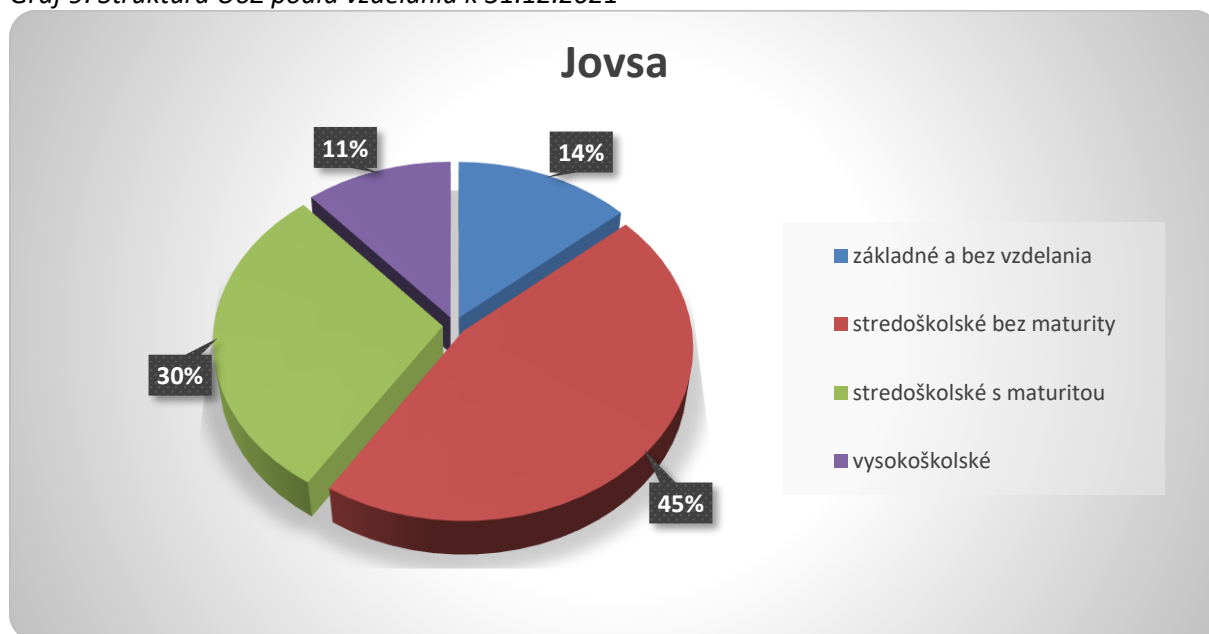
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že so zvyšujúcim stupňom dosiahnutého vzdelania sa pre jednotlivých obyvateľov zvyšuje pravdepodobnosť uplatnenia na trhu práce. Z tohto hľadiska je v Jovse pomerne pozitívnu skutočnosť, že zo 44 uchádzačov o zamestnanie na konci roku 2021 bolo len 14 % UoZ (6 osôb) s najvyšším ukončeným vzdelaním základným alebo bez vzdelania.

Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

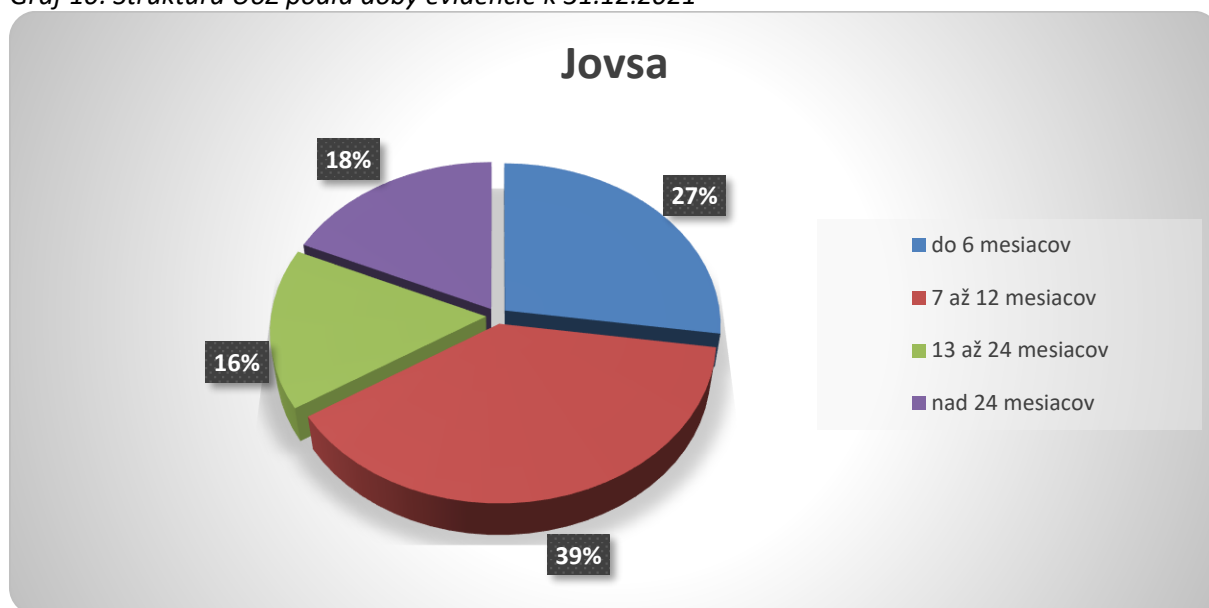
Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie patrí medzi najvýznamnejšie parciálne indikátory, poukazujúce na „zdravie“ ekonomickej a sociálnej sféry v tom – ktorom regióne. S nepriaznivou štruktúrou UoZ podľa doby evidencie (tzn. s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných osôb – nad 12 mesiacov) sa spájajú výrazné problémy ekonomického a sociálneho charakteru (vysoké sociálne dávky, „neschopnosť“ zamestnať takýchto obyvateľov, chudoba, sociálno-

patologické javy a pod.). Z hľadiska štruktúry uchádzačov o zamestnanie podľa doby evidencie sa sleduje predovšetkým podiel dlhodobozamestnaných osôb na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie, keďže dlhodobá nezamestnanosť patrí medzi výrazne negatívne ukazovatele socioekonomického rozvoja (resp. zaostalosti) daného regiónu.

V Slovenskej republike sa podiel krátkodobozamestnaných (menej ako 7 mesiacov) v roku 2021 pohyboval na úrovni cca 35 %, podiel strednodobozamestnaných (7 – 12 mesiacov) na úrovni cca 18 % a podiel dlhodobozamestnaných až okolo úrovne 47 % (pričom Slovenská republika a špeciálne regióny východného Slovenska vykazujú dokonca najvyšší podiel dlhodobozamestnaných obyvateľov v rámci všetkých regiónov Európskej únie). V Jovse bol k 31.12.2021 podiel dlhodobozamestnaných obyvateľov (nad 12 mesiacov) 34 %, pričom 18 % (8 UoZ) z celkového počtu UoZ bolo nezamestnaných viac ako 2 roky.

Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Štruktúra uchádzačov o zamestnanie podľa klasifikácie zamestnaní (KZAM) nám zatrieduje nezamestnaných do skupín podľa toho, aký charakter malo pracovné miesto, ktoré zaujímal terajší uchádzač o zamestnanie bezprostredne pred tým, než bol zaradený do evidencie uchádzačov o zamestnanie. Jednotlivé zamestnania sú v KZAM rozdelené do tried podľa charakteru práce, zložitosti, zodpovednosti a kvalifikačnej náročnosti práce. Pri KZAM sa dôraz kladie na charakter pracovného miesta a nie na to, či zamestnanec v konkrétnom zamestnaní je viac alebo menej kvalifikovaný ako iný zamestnanec v rovnakom zamestnaní.

Najvyšší podiel v štruktúre UoZ podľa KZAM majú v Jovse pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (15 UoZ zo 44; 34,1 %). Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci sú tí UoZ, ktorí v poslednom zamestnaní vykonávali práce vyžadujúce si vedomosti na úrovni základnej školy (ako napr. jednoduché a rutinné práce vyžadujúce ručné nástroje a fyzickú silu – upratovanie, čistenie, kopanie jám, zametanie ulíc, stráženie majetku, ručné balenie, manipulácie s nákladmi, dokladanie tovaru, pomocné práce, likvidovanie odpadov a pod.).

Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021

Trieda KZAM	Počet UoZ	Podiel (%)
0 - Príslušníci ozbrojených síl	0	0,0
1 - Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	1	2,3
2 - Špecialisti	2	4,5
3 - Technici a odborní pracovníci	2	4,5
4 - Administratívni pracovníci	3	6,8
5 - Pracovníci v službách a obchode	4	9,1
6 - Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve	2	4,5
7 - Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci	7	15,9
8 - Operátori a montéri strojov a zariadení	7	15,9
9 - Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	15	34,1
N/A - neurčené	1	2,3
Spolu	44	100,0

Zdroj: UPSVaR, vlastné spracovanie

Domový a bytový fond

Charakteristika bytového fondu v Jovse je na priemernej úrovni. V čase Sčítania 2021 (SODB 2021) sa v obci nachádzalo spolu 276 domov, v ktorých bolo 294 bytov. V štruktúre domového fondu prevládali predovšetkým rodinné domy (263 domov; 95,3 %). V obci sa nachádzajú aj 2 bytové domy (jeden súkromný, v správe spoločenstva vlastníkov bytov a druhý vo vlastníctve obce, kde je 8 nájomných bytov). Napojenie na verejný vodovod priamo v dome mal v tom čase len 1 dom, väčšina domov mala vodovodné prípojky z vlastného zdroja vody. Aktuálne (zima 2022) je v obci vybudovaných cca 10 % z celkovej dĺžky verejnej vodovodnej siete, ktorá je potrebná na pokrytie celej obce. Žiadnu vodovodnú prípojku nemalo 5 domov (1,8 %). Nakoľko v obci je vybudovaná verejná kanalizačná sieť, pripojenie na túto sieť malo 235 domov (85,1 %). Až 19 domov (6,9 %) bolo úplne bez kanalizácie (tzn. ani verejná kanalizácia, septik, žumpa, ani domová čistička). V obci sa nachádzajú najmä veľmi veľké byty (s 5 a viac obytými miestnosťami). Väčšina domov v obci bola postavená počas socializmu.

Tabuľka 10: Počet domov podľa typu domu

Typ domu	Počet domov	Podiel (%)
rodinný dom	263	95,3
bytový dom	3	1,1
polyfunkčná budova	0	0,0
ostatné budovy na bývanie	5	1,8
neskolaudovaný rodinný dom	1	0,4
núdzový objekt, neurčený na bývanie	0	0,0
inštitucionálne alebo kolektívne zariadenia	1	0,4
ostatné	3	1,1
nezistený	0	0,0
SPOLU	276	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 11: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky

	v dome - z verejnej siete	v dome - vlastná	mimo domu - z verejnej siete	mimo domu - vlastná	bez prípojky	nezistený	Spolu
Počet domov	1	260	4	5	5	1	276
Podiel (%)	0,4	94,2	1,5	1,8	1,8	0,4	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému

	septik, žumpa	prípojka na kanalizačnú sieť	domáca čistička odpadových vôd	bez kanalizácie	nezistený	Spolu
Počet domov	21	235	0	19	1	276
Podiel (%)	7,6	85,1	0,0	6,9	0,4	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 13: Byty podľa obytných miestností

	1 obytná miestnosť	2 obytné miestnosti	3 obytné miestnosti	4 obytné miestnosti	5 a viac obytných miestností	nezistené	Spolu
Počet bytov	5	22	79	55	132	1	294
Podiel (%)	1,7	7,5	26,9	18,7	44,9	0,3	100,0

Zdroj: SODB 2021

Tabuľka 14: Domy podľa obdobia výstavby

	pred r. 1919	1919- 1945	1946- 1960	1961- 1980	1981- 2000	2001- 2010	2011- 2015	2016 a neskôr	nezistené	Spolu
Počet domov	2	29	78	85	52	11	4	14	1	276
Podiel (%)	0,7	10,5	28,3	30,8	18,8	4,0	1,5	5,1	0,4	100,0

Zdroj: SODB 2021

Obec má spracovaný územný plán. Ten do budúcnosti počíta s rozvojom bývania na území obce vo viacerých lokalitách – jednak je to rozširovanie existujúcej zástavby, ako aj úplne nové lokality na juhovýchodnom okraji terajšieho intravilánu (za existujúcimi domami a záhradami). Samospráva obce udržiava územný plán v aktuálnom stave tak, aby čo najlepšie zohľadňoval potreby územia – už dvakrát boli prijaté zmeny a doplnky územného plánu.

Dopravná infraštruktúra

Z aspektu pripojenia obce na medzinárodné a rýchlostné cestné a železničné komunikácie je poloha Jovsy veľmi nevýhodná. Najdôležitejšia dopravná tepna Slovenska – diaľnica D1, sa totižto nachádza (výjazd na diaľnicu) pri obci Bidovce (neďaleko Košíc). Diaľnica D1 (ktorá spája Bratislavu s Košicami a predstavuje zároveň prepojenie s Ukrajinou) síce v plánoch prechádza dokonca v tesnej blízkosti obce (južne od Zemplínskej šíravy), v úseku Slanských vrchov a Východoslovenskej nížiny však táto diaľnica doposiaľ vybudovaná (ani len začatá) nebola.

Podobne je nevýhodná poloha Jovsy aj v kontexte napojenia na hlavnú železničnú tepnu Slovenska, ktorá sa nachádza až v Košiciach. Výraznejším dopravným uzlom v blízkosti obce (avšak nie medzinárodného významu) je mesto Michalovce, kde možno využiť prostriedky verejnej cestnej i železničnej dopravy.

Samotná obec Jovsa leží pozdĺž cesty II. triedy č. 582, ktorá prebieha severne od Zemplínskej šíravy a prepája mesto Michalovce so Sobrancami. Na západnom okraji obce sa na túto cestu II. triedy č. 582 pripája cesta III. triedy č. 3743, ktorá vedie intravilánom Jovsy na juh okolo východného okraja Zemplínskej šíravy a prepája cestu II/582 s cestou I/19 (hlavný ťah od Košíc na Ukrajinu).

Na tieto dve cesty (II/582 a III/3743) sa napája sieť miestnych komunikácií. Väčšina miestnych komunikácií v Jovse má bezprašnú povrchovú úpravu s rôznym (avšak v niektorých častiach obce pomerne úzkym) šírkovým usporiadaním. Kvalita miestnych ciest v obci je poväčšine na nízkej úrovni, z dôvodu zastaranosti a opotrebovanosti je potrebná ich rekonštrukcia. Výstavba novej miestnej komunikácie je potrebná v smere k obecnej nájomnej bytovke.

Odstavné parkovacie plochy pre osobné automobily na miestach s vyššou koncentráciou automobilov poväčšine chýbajú – vybudované sú pri obecnom úrade, chýbajú však napríklad pri dome smútku alebo pri kostole.

Chodníky v obci vybudované nie sú takmer vôbec (existuje len krátky úsek popri hlavnej komunikácii – ceste II/582). Z dôvodu bezpečnosti chodcov je nutné vybudovať chodník pre peších na miestach, kde je intenzita dopravy najvyššia – najmä po celej dĺžke okolo hlavnej cesty (II/582), taktiež je vhodné vybudovať chodník aj pozdĺž cesty III/3743. Kvôli špecifickým územno-technickým pomeroch (cesty, na ktoré nadväzujú súkromné pozemky) je však budovanie chodníkov popri komunikáciách na niektorých úsekoch výrazne komplikované.

Katastrom obce prechádza viacero značených cyklistických chodníkov. Tie sú čiastočne vedené ako samostatné cyklistické chodníky (samostatné stavby, stavebne oddelené od cestných komunikácií – najmä chodník okolo Zemplínskej šíravy), iné sú len vyznačené v teréne, avšak vedú spravidla priamo po cestných komunikáciách. Veľmi žiadanou aktivitou je vybudovanie súvislej cyklistickej trasy okolo Zemplínskej šíravy.

Technická infraštruktúra

Obec má technickú infraštruktúru vybudovanú na priemernej úrovni. Chýba jej totižto verejný vodovod, ktorý je vybudovaný zatiaľ len na cca 10 % svojej celkovej dĺžky (stav v zime 2022). Počas roku 2022 však pravdepodobne prebehne výstavba ďalšieho úseku verejného vodovodu, ktorým sa vybuduje ďalších cca 10 % celkovej dĺžky. Pitnú vodu obyvatelia čerpajú najmä z vlastných studní. V centre obce sa nachádza aj obecný prameň, z ktorého je taktiež možné čerpať pitnú vodu.

Samosprávne orgány obce Jovsa sa snažia uchádzať o externé zdroje, ktorými by sa mohla realizovať výstavba verejného vodovodu v celej obci. Nakoľko z finančného hľadiska ide o extrémne náročný projekt, jeho realizácia nie je možná z vlastných prostriedkov obce, možná je výlučne s využitím externých zdrojov (a čiastočným spolufinancovaním od obce).

Pozitívnym momentom je, že v obci je vybudovaná kanalizácia s ČOV (prevádzkovateľom je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s.). Obec je plynofikovaná, všetky časti obce sú plne elektrifikované. V Jovse funguje verejné osvetlenie, ktoré bolo z dôvodu vyššej energetickej účinnosti (a úspornosti) zrekonštruované a zavedené bolo LED osvetlenie. Obecný rozhlas je funkčný. V Jovse je dostupný mobilný signál aj internetové pripojenie (vybudované je tu aj vysokorýchlostné optické pripojenie).

Tabuľka 15: Vybavenie technickou infraštruktúrou

Technická infraštruktúra	
vodovod	čiastočne
kanalizácia	áno
ČOV	áno
plyn	áno
elektrina, verejné osvetlenie	áno
obecný rozhlas	áno
mobilný operátor	áno
internet	áno

Zdroj: Obecný úrad

Zdravotnícka a sociálna infraštruktúra, služby

Obyvatelia Jovsy musia za základnou zdravotnou starostlivosťou dochádzať. Žiadne ambulancie základnej zdravotnej starostlivosti pre obyvateľov obce Jovsa, pre ktoré sa zriaďujú zdravotné obvody, sa totižto v obci nenachádzajú. Ambulancia praktického lekára pre dospelých sa nachádza v Klokočove, ostatné ambulancie (praktického lekára pre deti a dorast, ambulancia zubného lekára a gynekologická ambulancia) sa nachádzajú v Michalovciach. Ďalšie špecializované zdravotné ambulancie sa nachádzajú najmä v Michalovciach.

Najbližšia stanica Hasičského a záchranného zboru (profesionálnych hasičov), ako aj najbližšia stanica rýchlej zdravotníckej pomoci, sídli rovnako v Michalovciach. V Jovse nefunguje občianske združenie dobrovoľných hasičov. Spomedzi základných služieb sú v obci k dispozícii viaceré predajne rozličného tovaru, pohostinské služby a tiež pošta. Nenachádza sa tu bankomat. Najbližšie pobočky banky a zdravotnej poisťovne sa nachádzajú v Michalovciach.

Tabuľka 16: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)

Praktický lekár pre dospelých	nie	Zariadenie sociálnych služieb	nie
Praktický lekár pre deti a dorast	nie	Pošta	áno
Stomatologická ambulancia	nie	Predajňa zmiešaného tovaru	áno
Gynekologická ambulancia	nie	Bankomat	nie
Lekáreň	nie	Stanica Hasičského a záchr. zboru	nie
Záchranná zdravotná služba	nie	Dobrovoľný hasičský zbor	nie

Zdroj: Obecný úrad

Z hľadiska poskytovania sociálnych služieb (na základe zákona o sociálnych službách) nie je priamo v obci registrovaná žiadna poskytovaná sociálna služba. Obec Jovsa podľa uvedeného zákona zabezpečuje svojim obyvateľom nasledovné sociálne služby a sociálnu pomoc:

- **posudková činnosť na účely odkázanosti na sociálnu službu:** povinná činnosť, ktorú obec v prípade potreby zabezpečuje na základe zákona o sociálnych službách;
- **základné sociálne poradenstvo:** v prípade potreby poskytovanie potrebných informácií jednotlivcom.

Okrem vyššie uvedených služieb, zabezpečovaných na základe zákona o sociálnych službách, zabezpečuje obec Jovsa pre svojich obyvateľov na úseku sociálnych vecí a v záujme podpory komunitného rozvoja aj iné služby, podporu, pomoc a aktivity (na základe iných zákonov alebo všeobecne záväzných nariadení obce):

- **uvítanie detí do života:** obec organizuje uvítanie novonarodených detí (spravidla 1x ročne za predchádzajúci kalendárny rok), spojené s drobným darom;

- **príspevok seniorom:** ide o pomoc osobám, ktoré patria medzi nízkoprijemové skupiny obyvateľstva; pomoc sa poskytuje vo forme darčkových poukážok;
- **menšie obecné služby:** služba poskytovaná v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorej je udržiavať u miestnych dlhodobo nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky;
- **iné opatrenia aktívnej politiky trhu práce** (napr. podľa § 50 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti): služby poskytované v spolupráci s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny, cieľom ktorých je udržiavať, resp. rozvíjať u nezamestnaných obyvateľov pracovné návyky.

Školstvo, kultúrno-spoločenský život a šport

V rámci predprimárneho vzdelávania je v obci na adrese Jovsa 182 k dispozícii materská škola, ktorá funguje ako neprávny subjekt a jej zriaďovateľom je obec Jovsa. Materská škola poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie, v šk. roku 2021/2022 ju navštevuje 16 detí. Popri materskej škole funguje aj výdajná školská jedáleň.

V Jovse sa nachádza aj plne organizovaná základná škola. Ide o samostatný právny subjekt, ktorého zriaďovateľom je obec Jovsa. Popri ZŠ je zriadený (ako organizačná zložka ZŠ) aj školský klub detí, v ktorom majú žiaci školy možnosť absolvovať v popoludňajších hodinách rôzne výchovno-vzdelávacie aktivity. Základnú školu v šk. roku 2021/2022 navštevuje 111 žiakov. Okrem týchto škôl sa v obci nachádza aj elokované pracovisko ZUŠ z Michaloviec. Najbližšie stredné školy sú k dispozícii v okolitých mestách.

Z hľadiska infraštruktúry kultúrnych zariadení má obec vybudovaný kultúrny dom, ktorý je stavebno-technickou súčasťou spoločnej budovy s obecným úradom. Kultúrny dom sa využíva na organizáciu rôznych spoločenských podujatí (oslavy, kary, ...). Táto spoločná budova (OcÚ+KD) bola čiastočne zrekonštruovaná (napr. chodby, sociálne zariadenia), vyžaduje si však ešte ďalšiu rekonštrukciu. Knižnica je v obci zriadená v rámci ZŠ – v tejto knižnici si môžu knižné tituly vypožičiavať tak, žiaci, ako aj verejnosť. Z hľadiska fungovania rôznych kultúrno-spoločenských telies možno konštatovať, že v obci pôsobí folklórna skupina. Ochoťnícke divadelné teleso tu nepôsobí. Pozitívnym momentom je vydávanie obecných novín, ktoré vychádzajú 2x ročne.

Pre potreby športového využitia obyvateľov je v obci prístupných viacero športovísk a športovo-rekreačných zariadení. Vo východnej časti intravilánu je vybudovaný futbalový areál so sociálnymi zariadeniami a osvetlením, v rámci ktorého pôsobí futbalový klub OFK Jovsa. Aktuálne (sezóna 2021/2022) tento futbalový klub žiadnu činnosť nevyvíja, ambíciou samosprávy obce je však činnosť tohto obecného futbalového klubu opäť obnoviť.

V areáli základnej školy sú vybudované prírodné aj umelé (s betónovým povrchom) športoviská. Vedľa areálu ZŠ je vybudované detské ihrisko a ďalšie detské ihrisko sa nachádza v areáli MŠ. Okrem toho je pri MŠ vybudované aj workoutové ihrisko (fitpark). Popri Zemplínskej Šírave je vybudovaný cyklistický chodník, na ktorom je možné bicyklovať a korčuľovať. Existujúci cyklistický chodník je v spolupráci s partnermi potrebné rozšíriť tak, aby bola vybudovaná súvislá cyklistická trasa okolo Zemplínskej Šíravy.

Tabuľka 17: Infraštruktúra kultúry a športu

Kultúrny dom	áno	Telocvičňa	nie
Kino	nie	Športové ihrisko prírodné	áno
Knižnica	áno	Športové ihrisko umelé	áno
Ochoťnícky divadelný súbor	nie	Detské ihrisko	áno
Folklórny súbor	áno	Športový klub	nie

Zdroj: Obecný úrad

Kultúrno-spoločenský život v obci je veľmi bohatý – počas roka sa tu koná niekoľko rôznych podujatí, organizovaných pre niektoré špecifické skupiny obyvateľstva, ako aj pre širokú verejnosť. Ďalšie podujatia (pre deti a žiakov) sú realizované v rámci škôl (rôzne súťaže a pod.).

Tabuľka 18: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka

Mesiac	Podujatie
Január	- stolnotenisový turnaj
Január-február	- obecný reprezentačný ples
Zač. roka	- uvítanie detí
Jún	- prijatie žiakov s najlepšimi výchovno-vzdelávacími výsledkami u starostky obce
Jún - júl	- stretnutie rodín
August	- rozlúčka s letom
Október	- Posedenie s dôchodcami
December	- Mikuláš
December	- vianočná akadémia

Zdroj: Obecný úrad

Podobne ako je tomu v iných obciach, aj v Jovse má významné postavenie v živote obce cirkev, ktorá mala odjakživa významný vplyv na náboženské, kultúrne a spoločenské dianie. V obci je zriadená gréckokatolícka farnosť a nachádza sa tu klasicistický gréckokatolícky chrám Panny Márie Ochrankyne z roku 1837. Na východnej strane intravilánu obce sa nachádza pohrebisko a pre potreby vykonávania smútočných obradov je tu vybudovaný aj Dom smútku.

Administratívno-správne služby

Na kvalitu života obyvateľov obce vplýva aj dostupnosť administratívno-správnych služieb subjektov verejnej správy. Možno konštatovať, že čím viac služieb je v obci dostupných, tým väčší je komfort obyvateľstva. Dostupnosť (blízkosť; nízka náročnosť na dochádzku za danými službami, či už z hľadiska vzdialenosti alebo času) administratívno-správnych služieb patrí medzi dôležité faktory ovplyvňujúce migračný pohyb obyvateľstva v obci.

Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb

Inštitúcia	Miesto poskytovania služieb
Matričný úrad	Jovsa
Pracovisko daňového úradu	Michalovce
Pracovisko Obvodného oddelenia policajného zboru	Vinné (stredisko Hôrka)
Okresný súd	Michalovce
Okresný úrad	Michalovce
Pobočka Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny	Michalovce

Zdroj: vlastné spracovanie

Bezpečnosť v obci

V intraviláne obce je zavedený monitorovací kamerový systém, ktorého súčasťou je aktuálne 7 kamier. Tie monitorujú najmä verejné priestory a budovy v majetku obce. Ďalší samostatný kamerový systém je vybudovaný v rámci základnej školy. Z hľadiska prevencie kriminality, prípadného protispoločenského správania a v záujme spoľahlivejšieho zisťovania príp. porušení zákona by bolo vhodné existujúci kamerový systém v obci rozšíriť a osadiť ďalšie kamery na monitoring verejných priestranstiev, príp. aj potenciálne problémových úsekov z hľadiska cestnej premávky (napr. prechody pre chodcov a pod.).

Hospodárske pomery

Polohová atraktivita územia

V Slovenskej republike sa v plnej miere uplatňuje západo-východný gradient rozvoja, ktorý je odzrkadlením západo-východného gradientu rozvoja v Európe (v súvislosti s ekonomickou výkonnosťou krajín sa v Európe spomína taktiež severo-južný gradient rozvoja). Na Slovensku sa daná skutočnosť prejavuje tým spôsobom, že najvyspelejšie regióny sa nachádzajú v jeho západnej a najzaostalejšie v jeho východnej časti, pričom úroveň rozvoja smerom od západu na východ postupne klesá² (najmä čo sa týka ukazovateľov ako tvorba HDP, miera nezamestnanosti, ekonomická aktivita obyvateľstva, príjmy obyvateľstva, tvorba nových pracovných miest, ale aj infraštruktúrne vybavenie regiónov, kvalita domového a bytového fondu a pod.). Makropolohová atraktivita obce Jovsa, ležiacej na východnom Slovensku, je teda z aspektu jej potenciálu pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby (príp. nejakých skladov a pod.) veľmi nízka, keďže ekonomicky najrozvinutejšie regióny krajiny sa nachádzajú najmä na západe (s výnimkou funkčných mestských regiónov Košíc a Prešova).

Mezopoloha obce vo vzťahu k regionálnym ekonomickým centrámi je, naopak, pomerne výhodná. Výraznejšie ekonomické centrum v blízkosti Jovsy predstavuje mesto Michalovce, pričom v širšom okolí Jovsy je viacero ďalších centier zamestnanosti (Sobrance, Strážske, Trebišov...). Všetky tieto mestá tvoria zároveň rádius dennej dochádzky do zamestnania z Jovsy.

Vzhľadom na vyššie uvedené by asi nebolo namieste domnievať sa, že priamo obec Jovsa má veľký potenciál pre prilákanie rôznych významných investícií (napr. do priemyselnej výroby, skladov a pod.) s vyšším počtom nových pracovných miest. Čiastočný potenciál by mohli predstavovať investície do cestovného ruchu, v tomto smere má však obec tú nevýhodu, že v jej katastri sa nenachádzajú pláže s možnosťou kúpania. Na druhej strane, v blízkosti obce sa nachádzajú viaceré centrá zamestnanosti, ktoré zabezpečujú pracovné príležitosti pre široké okolie a ktoré majú zároveň potenciál tvorby ďalších nových pracovných miest. Obyvateľstvo obce teda môže svoju zamestnanosť riešiť formou dennej dochádzky do zamestnania do okolitých miest.

Pol'nohospodárstvo a priemysel

V štruktúre poľnohospodárskej pôdy v katastri obce prevládajú trvalé trávne porasty (381,9 ha) nad ornou pôdou (116,6 ha) nad. V poľnohospodárskej výrobe majú teda vzhľadom k rozsiahlejším plochám ornej pôdy i TTP pomerne priaznivé podmienky tak rastlinná, ako aj živočíšna poľnohospodárska výroba³. V katastri obce hospodári viacero subjektov poľnohospodárskej veľkovýroby.

Z hľadiska priemyselnej výroby sa v Jovse nachádza piliarsky závod na spracovanie drevnej hmoty. Taktiež je tu dostupná aj možnosť štiepkovania. Štátny podnik vojenské lesy tu prevádzkuje škôlku na pestovanie rôznych rastlín.

² Presnejšie, v súvislosti s úrovňou rozvoja jednotlivých slovenských regiónov sa v odbornej literatúre spomína rozdelenie Slovenska na bohatý (severo) západ a chudobný (juho) východ, pričom región Zemplína patrí práve do tej chudobnejšej časti.

³ Toto konštatovanie sa však týka len dostupnej plochy na poľnohospodársku výrobu, neberieme tu do úvahy ďalšie dôležité faktory, ako sú napr. klimatické, orografické alebo pôdne pomery

Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)

Poľnohospodárska pôda						
orná pôda	chmeľnice	vinice	záhrady	ovocné sady	TTP	spolu
116,6	0,0	0,0	42,9	0,0	381,9	541,4
Nepoľnohospodárska pôda						
lesné pozemky	vodné plochy	zastavané plochy a nádvorja		ostatné plochy		Spolu
1 001,2	229,1	54,7		17,9		1 303,0
Celková výmera územia						1 844,3

Zdroj: Štatistický úrad SR databáza DATAcube, vlastné spracovanie

Cestovný ruch

Cestovný ruch predstavuje interdisciplinárne odvetvie hospodárstva, na realizácii ktorého sa podieľa mnoho ďalších oblastí, ako sú napr. poľnohospodárstvo (v ostatnom období najmä ekologické poľnohospodárstvo a agroturistika), priemysel, stavebníctvo, služby a pod. Lokalizačné predpoklady cestovného ruchu (prírodné aj umelo vytvorené) vyjadrujú príťažlivosť územia pre účastníkov cestovného ruchu, vytvárajú motiváciu pre návštevu danej lokality.

Z prírodných lokalizačných predpokladov sú najatraktívnejšie turistické regióny v rámci Slovenska, ako napr. Tatry, Nízke Tatry, Slovenský raj, Pieniny, Liptov, Orava a pod., od Jovsy značne vzdialené. Priamo v katastri obce Jovsa sa však nachádzajú iné chránené územia a lokality cestovného ruchu – veľkoplošné chránené územie CHKO Vihorlat, ktorého súčasťou je NPR Jovsianska hrabina, najmä však (z pohľadu cestovného ruchu dôležitá) Zemplínska Šírava, ktorá je výrazným strediskom CR v celom Východoslovenskom regióne (bohužiaľ, orientovaná je predovšetkým na letný cestovný ruch). Zemplínska Šírava zároveň predstavuje chránený areál. Okrem toho do katastra obce zasahuje aj Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy. Prírodné predpoklady CR sú teda v obci na vynikajúcej úrovni.

K lokalizačným predpokladom CR patria aj kultúrno-spoločenské a športové podujatia, ktoré taktiež prispievajú k atraktivite okolitého regiónu a významne zvyšujú jeho návštevnosť. Počas roka sa ich v blízkom okolí koná väčšie množstvo – hlavným strediskom je najmä vodná nádrž Zemplínska Šírava a jej strediská.

Okrem lokalizačných predpokladov hrajú veľmi dôležitú úlohu v rámci rozvoja regiónu aj realizačné predpoklady cestovného ruchu, medzi ktoré patrí doprava a materiálno-technická základňa (stravovacie, ubytovacie a športovo-technické zariadenia, zariadenia služieb a obchodu a špeciálne zariadenia).

Dopravná infraštruktúra je v regióne na dobrej úrovni. V posledných rokoch prebehla rekonštrukcia mnohých ciest, čo zabezpečilo zvýšenú kvalitu cestných komunikácií v regióne. Dopravné spojenie s okolitými obcami a mestami je zabezpečené najmä autobusovou. Rozvoju (nielen) turizmu by však určite výrazne pomohlo vybudovanie rýchlostnej komunikácie (prepojenie od Košíc v smere na Ukrajinu), ktorá by výrazne znížila časovú vzdialenosť regiónu od ostatnej časti Slovenska. Dobrým príkladom rozvoja turizmu je napríklad plánované vybudovanie cyklistického chodníka okolo Zemplínskej Šíravy, ktorého časť bude prechádzať aj obcou Jovsa. Materiálno-technická základňa je v okolitom regióne taktiež na pomerne dobrej úrovni, keďže je tu vybudovaných množstvo ubytovacích a stravovacích zariadení (najmä v okolí vodných nádrží), ako aj zariadení služieb a obchodov.

Lokalizačné predpoklady rozvoja CR priamo v katastri obce Jovsa sú však zatiaľ na slabšej úrovni. V obci je len veľmi obmedzená ponuka ubytovacích služieb pre turistov. Ponuka možností trávenia voľného času je na lepšej úrovni (cyklistický chodník, športové ihriská, NPR Jovsianska hrabina a pod.). V nadväznosti na všetky vyššie uvedené skutočnosti možno skonštatovať, že cestovný ruch v obci Jovsa má určitý potenciál na rozvoj tak, aby mohol pre jej obyvateľov v budúcnosti zabezpečovať príjmy.

Finančné hospodárenie

Finančné hospodárenie obce sa realizuje prostredníctvom rozpočtu obce, zostavovaného podľa dikcie § 9 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení na obdobie jedného kalendárneho roka. Pravidlá rozpočtového hospodárenia obce upravuje zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V § 5 uvedeného zákona sú príjmy obce definované nasledovne:

- a) výnosy miestnych daní a poplatkov podľa osobitného predpisu
- b) nedaňové príjmy z vlastníctva a z prevodu vlastníctva majetku obce a z činnosti obce a jej rozpočtových organizácií podľa tohto alebo osobitného zákona,
- c) úroky a iné príjmy z finančných prostriedkov obce,
- d) sankcie za porušenie finančnej disciplíny uložené obcou,
- e) dary a výnosy dobrovoľných zbierok v prospech obce,
- f) podiely na daniach v správe štátu podľa osobitného predpisu,
- g) dotácie zo štátneho rozpočtu na úhradu nákladov preneseného výkonu štátnej správy v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok a dotácie zo štátnych fondov,
- h) ďalšie dotácie zo štátneho rozpočtu v súlade so zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok,
- i) účelové dotácie z rozpočtu VÚC alebo z rozpočtu inej obce na realizáciu zmlúv podľa osobitných predpisov,
- j) prostriedky z EÚ a iné prostriedky zo zahraničia poskytnuté na tento účel,
- k) iné príjmy ustanovené osobitnými predpismi.

Prehľad majetku a zdrojov

Hodnota dlhodobého majetku obce Jovsa k 31.12.2021 bola 948 285,20 €. V dlhodobom majetku je teda viazaných 82 % zdrojov obce. Jeho výrazne dominantnú zložku (771 030,84 €) tvorí dlhodobý hmotný majetok v podobe pozemkov a najmä stavieb, pomerne významné zdroje má obec aj v dlhodobom finančnom majetku (170 729,36 € - v realizovateľných cenných papieroch a podieloch). Obežný majetok k 31.12.2021 predstavoval 210 982,46 €.

Na konci roku 2021 obec evidovala pohľadávky v celkovej výške 2 584,80 €, pričom celú sumu predstavovali pohľadávky krátkodobé. Celkové záväzky obce k uvedenému dátumu boli vo výške 35 160,95 €. Krátkodobé záväzky (voči dodávateľom, zamestnancom, poisťovníam, daňovému úradu a pod.) boli k 31.12.2021 vo výške 18 879,36 €, dlhodobé záväzky vo výške 115,59 € (spolu 18 994,95 €).

Tabuľka 21: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2021 (eur; netto)

AKTÍVA	1 160 254,30	PASÍVA	1 160 254,30
Neobežný majetok spolu	948 285,20	Vlastné imanie	699 586,69
Dlhodobý nehmot. majetok	6 525,00	Výsledok hospodárenia	699 586,69
Dlhodobý hmotný majetok	771 030,84	-minulé roky	680 303,36
Dlhodobý finančný majetok	170 729,36	-účtovné obdobie	19 283,33
Obežný majetok spolu	210 982,46	Záväzky súčet	35 160,95
Zúčtovanie medzi subj. VS	40 919,44	Rezervy	800,00
Pohľadávky	2 584,80	Zúčtovanie medzi subjektmi VS	0,00
Finančné účty	166 988,22	Záväzky	18 994,95
Poskyt. návr. fin. výp. krátk.	490,00	Bankové úvery a ostatné	15 366,00
Časové rozlíšenie	986,64	Časové rozlíšenie	425 506,66

Zdroj: Súvaha k 31.12.2021

Príjmy a výdavky obce

Celkové príjmy obce v roku 2021 boli vo výške 468 466,88 €. Dominantnú zložku tejto sumy predstavovali daňové výnosy samosprávy vo výške 305 559,54 €, výnosy z poplatkov mala obec v roku 2021 vo výške 15 188,04 € (spolu 320 747,58 €). Menšie zdroje predstavovali aj ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti (539,89 €).

Celkové výdavky obce v roku 2021 boli vo výške 449 123,55 €. Osobné náklady (mzdy a odvody zamestnancov) boli vo výške 163 517,78 €, prevádzkové výdavky obce za spotrebované nákupy a služby boli vo výške 94 596,82 € (nákupy 49 108,60 €, služby 45 488,22 €). Tieto výdavky predstavujú finančné zdroje na bežný chod samosprávy, sú spotrebovávané bez toho, aby prinášali priamy efekt pre rozvoj obce. V roku 2021 dosiahla obec Jovsa kladný hospodársky výsledok vo výške 19 283,33 € po zdanení.

Tabuľka 22: Náklady a výnosy v roku 2021

Náklady	eur
Spotrebované nákupy	49 108,60
Služby	45 488,22
Osobné náklady	163 517,78
Dane a poplatky	277,14
Ostatné náklady na prevádzkovú činnosť	10 962,11
Odpisy, rezervy a opravné položky z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	108 277,06
Finančné náklady	892,22
Náklady na transfery a náklady z odvodu príjmov	70 600,42
Spolu	449 123,55
Výnosy	eur
Tržby za vlastné výkony a tovar	810,00
Daňové a colné výnosy a výnosy z poplatkov	320 747,58
Ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti	539,89
Zúčtovanie rezerv a opravných položiek z prevádzkovej činnosti a finančnej činnosti a zúčtovanie časového rozlíšenia	800,00
Finančné výnosy	6 328,44
Výnosy z transferov a rozpočtových príjmov v obciach, VÚC a v rozpočtových organizáciách a príspevkových organizáciách zriadených obcou alebo VÚC	139 240,97
Spolu	468 466,88
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA po zdanení	19 283,33

Zdroj: Výkaz ziskov a strát obce Jovsa k 31.12.2021

Ex-post hodnotenie predchádzajúceho PHSR

Predchádzajúci *Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja* mala obec Jovsa spracovaný na roky 2014-2020. V ňom mala zadefinovaných 7 prioritných oblastí:

- Cestovný ruch, kultúra, šport a vzťahy
- Podpora a rozvoj podnikania
- Poľnohospodárstvo a vidiecky rozvoj
- Sociálna oblasť a zdravotníctvo
- Životné prostredie
- Vzdelávanie a školstvo
- Výstavba v obci

V rámci týchto 7 prioritných oblastí mala obec zadefinovaných veľké množstvo rôznorodých opatrení a aktivít. Niektoré zadefinované aktivity z predchádzajúceho Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa podarilo zrealizovať, vyhodnotenie úspešnosti plnenia niektorých aktivít je však z dôvodu ich priveľmi všeobecnej formulácie ťažké vykonať (napr. „podpora a zvyšovanie úrovne podnikov“). Doposiaľ sa nepodarilo zrealizovať niektoré kľúčové infraštruktúrne projekty, ako je napr. výstavba vodovodu.

Ex-ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Cieľom Ex – ante hodnotenia stavu projektovej pripravenosti investícií je analyzovať súčasný stav pripravenosti investičných zámerov a možnosti ich financovania z rôznych zdrojov. V nasledujúcom formulári sú uvedené len tie investičné zámery, na ktoré má obec v čase vypracovania tohto PHSR (zima 2022) už spracovanú príslušnú dokumentáciu (resp. už má podanú žiadosť o NFP a čaká na vyhodnotenie). Súhrn všetkých investičných aj neinvestičných zámerov obce na nasledujúce obdobie je uvedený v ďalšej časti dokumentu (pozri najmä formuláre P1, P2 a F2).

Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií

Ex-ante hodnotenie - stav projektovej pripravenosti investícií k termínu vypracovania nového PHSR (pipe_line)																			
v tis. EUR																			
por. č.	Politika – oblasť*	Názov investície	Klasifikácia stavby - triedy	Rok začatia-plán	Technická príprava mesiac/rok	Cena podľa stavebného zámeru		Navrhovaný objem finančných prostriedkov v príslušnom roku spolu			Finančné prostriedky podľa zdrojov								
				Rok dokončenia-plán	ÚR:	Celkom	Z toho stavebná časť	Rok	Objem fin. prostriedkov celkom	Z toho verejné investície	Štátny rozpočet	Rozpočet samosprávneho kraja	Rozpočet obce	Štátne účelové fondy	Úvery so zárukou štátu	Rozpočet EÚ	Kód OP	Súkromné zdroje	Iné zdroje
					SP:														
					PD:														
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	H	Vybudovanie verejného vodovodu	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	2022-2027	-	3 500,0	3 500,0	2022 - 2027	3500,0	3500,0									
2	S	Revitalizácia verejných priestranstiev, vrátane vybudovania parku		2022-2024	-	50,0	20,0	2022 - 2024	50,0	50,0									

3	E	Realizácia preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami	2420 – Ostatné inžinierske stavby, i.n.	2024-2026	-	200,0	200,0	2024 - 2026	200,0	200,0									
---	---	---	---	-----------	---	-------	-------	-------------	-------	-------	--	--	--	--	--	--	--	--	--

* H – Hospodárska, S – Sociálna, E – Environmentálna politika

Zdroj: MDVRR 2015, obecný úrad

A.II Analýza vonkajšieho prostredia

Vonkajšie prostredie v kontexte tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja predstavuje pre obec tie oblasti, ktoré síce ovplyvňujú jej rozvoj (v rôznej miere, či už významne alebo len okrajovo), avšak obec ich zároveň nedokáže svojou činnosťou nijako ovplyvniť. V makroregionálnej mierke je dôležitým činiteľom rozvoja obce európsky rozvojový koncept „Red octopus“, ktorý stanovuje hlavné rozvojové centrá Európy. Ide o tzv. „červenú chobotnicu“ (pomenovanie podľa tvaru tejto rozvojovej siete), ktorá spája najrozvinutejšie európske sídelné a aglomeračné centrá a centrá, ktoré majú najväčší potenciál ďalšieho rozvoja. Jedno z ramien „červenej chobotnice“ prechádza aj Slovenskom, a to jeho juhozápadnou časťou. Obec Jovsa je teda od tohto ramena značne vzdialená.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 (KURS 2001) vyhodnotila jednotlivé sídelné centrá Slovenska ako terciárne centrá, t.j. centrá na základe ich terciárnej obslužnosti (úrovne vybavenosti vybranou vyššou občianskou vybavenosťou). Takýmto spôsobom bolo na národnej úrovni vytvorených päť skupín obcí (okrem Bratislavy a Košíc, ktoré stoja samostatne a nepatria do žiadnej skupiny), ktoré naznačujú úroveň obsluhy ako pre vlastné mesto, tak pre jeho zázemie (prvé tri skupiny sa pritom členia na dve podskupiny). Najbližšie centrá osídlenia pre Jovsa predstavujú mestá predstavujú mestá Michalovce (2a. skupina), Sobrance (4. skupina), Trebišov (2b. skupina), Sečovce (4. skupina), Vranov nad Topľou (2b. skupina), Strážske (5. skupina).

Okrem centier osídlenia KURS 2001 na Slovensku stanovila jadrové ťažiská osídlenia, ktoré sú navzájom pospájané rozvojovými osami I. stupňa. Ostatné sídelné centrá sú pospájané osami II. a III. stupňa. Tieto rozvojové a urbanizačné osi sú súčasťou vyváženej hierarchizovanej sídelnej štruktúry. Podporujú sídelné väzby medzi obcami a rovnovážny sídelný rozvoj vrátane rozvoja vidieka. Vytvárajú podmienky pre dostupnosť k infraštruktúram, zachovanie a rozvoj prírodného a kultúrneho dedičstva a zabezpečujú požiadavky, ktoré sú na sídelnú štruktúru kladené z hľadiska ekonomických, sociálnych a environmentálnych potrieb.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 stanovuje tri stupne rozvojových osí, ktoré vychádzajú z nasledovných kritérií:

- rozvojová os prvého stupňa – prepája centrá osídlenia prvej skupiny a ťažiská osídlenia prvej úrovne v štáte a porovnateľné centrá mimo hraníc krajiny, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu rýchlostného typu,
- rozvojová os druhého stupňa – prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne s centrami osídlenia prvej skupiny a ťažiskami osídlenia prvej úrovne, resp. prepája centrá osídlenia druhej skupiny a ťažiská osídlenia druhej úrovne medzi sebou, zahŕňajúc najmenej jednu cestnú komunikáciu a jednu železniciu nadregionálneho významu alebo jednu rýchlostnú cestu,
- rozvojová os tretieho stupňa – prepája stredné centrá a ťažiská osídlenia tretej úrovne navzájom, ako aj ostatné vyhodnocované centrá osídlenia s ostatnými centrami osídlenia druhej skupiny.

Z pohľadu rozvoja územia Slovenska najdôležitejšia, teda rozvojová os I. stupňa, prepája Bratislavu a Košice (o. i.) severoslovenským dopravným koridorom cez Žilinu, Poprad a Prešov. Obec Jovsa teda na tejto najvýznamnejšej osi neleží a z tohto dôvodu možno len ťažko očakávať priaznivý rozvojový impulz pre obec z vonkajšieho prostredia prostredníctvom súkromných investorov (ktorí by sa nemuseli usadiť priamo v obci, stačilo by v jej blízkosti – tak, aby vytvorili nové pracovné príležitosti v rámci rádia dennej dochádzky do zamestnania z obce Jovsa).

Veľmi dôležitým aspektom v analýze vonkajšieho prostredia je aj stratégia štrukturálnej politiky Európskej únie a jej priemet do slovenských pomerov. Počas programovacieho obdobia EÚ 2000-2006 (čo pre Slovensko znamenalo roky 2004-2006) používala Európska únia stratégiu regionálnej politiky založenú na rovnomernom prístupe samospráv k štrukturálnym fondom (tzv. „pokropením regiónov investíciami“, kde každá samospráva mala rovnaký prístup k týmto fondom). Od programovacieho obdobia 2007-2013 sa však už stratégia regionálnej politiky EÚ zmenila, keďže táto sa už nezamerala na znižovanie regionálnych disparít formou podpory zaostalých regiónov, ale na základe skúseností

z regionálneho rozvoja zo západoeurópskych krajín, rozhodla sa posilňovať predovšetkým vytýčené póly rastu, ktoré sú najviac konkurencieschopné a majú najväčší potenciál rozvoja (týmto opatrením sa taktiež sledovalo posilnenie vonkajšej konkurencieschopnosti EÚ ako celku voči ostatným aktérom vo svetovom hospodárstve). Jednotlivými krajinami vytýčené póly rastu mali byť nositeľmi rozvoja v jednotlivých regiónoch a postupom času by sa rozvoj z týchto pólov rastu mal šíriť do ich bezprostredného okolia (teda do zaostalejších oblastí v ich okolí). Na Slovensku tak boli od programovacieho obdobia 2007-2013 na základe Koncepcie územného rozvoja Slovenska stanovené inovačné a kohézne póly rastu (niektoré mestá a obce v ich bezprostrednom zázemí), pričom najväčšia časť podpory zo štrukturálnych fondov smeruje práve do nich.

Výrazným vonkajším rozvojovým impulzom pre oblasť okresu Michalovce by mohla byť zvýšená podpora zo strany vlády formou investičných stimulov pre tie priame zahraničné investície, ktoré sa realizujú čo najbližšie k tomuto regiónu (keď už nie priamo v ňom). Skúsenosti však ukazujú, že od roku 2002, kedy sa začalo s poskytovaním investičnej pomoci, jednotlivé slovenské vlády touto formou podporovali smerovanie priamych zahraničných investícií primárne do najrozvinutejších regiónov Slovenska (najmä do trojuholníka Bratislava – Trnava – Nitra, do Košíc a oblasti stredného Považia po Žilinu). Do oblasti Michaloviec smerovala len úplne minimálna časť investičnej pomoci vlády. Z prostredia investičnej pomoci teda len ťažko očakávať priaznivé rozvojové impulzy pre región v blízkej budúcnosti.

Ďalším rozvojovým impulzom, ktorý by mohol prísť z vonkajšieho prostredia, je (najmä finančná) pomoc vlády pre najmenej rozvinuté okresy, poskytovaná v súlade so zákonom č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov (NRO). Jedným z týchto NRO je aj okres Michalovce. Podpora v rámci NRO má smerovať najmä na tvorbu nových pracovných miest. Hoci finančný balík, dostupný pre okres v rámci tejto podpory, nie je nejaký obrovský a teda neznamenať nejaké výrazné investície, v prípade jeho vhodného využitia môže čiastočne prispieť k rozvoju okresu ako takého (a v rámci neho aj k rozvoju obce Jovsa).

Spomínaná politika územnej podpory vo forme investičnej pomoci a množstvo ďalších faktorov (napr. faktor sídelnej hierarchie, faktor makropolitologickej atraktivity, faktor veľkej dopravnej infraštruktúry, faktor historickej marginality, faktor depresnosti priľahlých prihraničných regiónov a pod.; Korec 2005) prispeli (a naďalej prispievajú) k veľmi nerovnovážnemu regionálnemu vývoju v rámci Slovenska, keď sa medzi jednotlivými jeho regiónmi vytvorili pomerne výrazné regionálne disparity. Vytvorila sa tak významná priestorová polarizácia spoločnosti s existenciou centier na strane jednej a periférií (vnútorných aj prihraničných periférnych regiónov) na strane druhej. V takomto periférnom regióne leží aj obec Jovsa.

Členstvo obce v organizáciách

Obec Jovsa je členom viacerých združení, ktoré vznikli za rôznym účelom, majú rôzne ciele a prostredníctvom ktorých sa obec snaží uplatňovať a presadzovať svoje záujmy:

- „Združenie miest a obcí Slovenska“ (ZMOS) – organizácia zastupujúca záujmy obecných samospráv na celoslovenskej úrovni;
- Regionálne združenie miest a obcí „Zemplín“ Michalovský región (RZ MOZ-MR) – záujmové združenie právnických osôb (obcí a miest), založené za účelom poradenstva a kvalitnejšieho riešenia spoločných problémov a výziev v danom regióne;
- „Miestna akčná skupina Zemplín pod Vihorlatom“ – verejno-súkromné partnerstvo rôznych organizácií (obcí, podnikov, podnikateľov, fyzických osôb a pod.), vytvorené za účelom zlepšovania kvality života v území združenia (územie obcí, ktoré sú členmi tohto združenia), posilnenia ekonomického prostredia, zhodnotenia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpory trvalo udržateľného rozvoja;
- Mikroregión „Šírava“ – záujmové združenie niektorých obcí pri Zemplínskej Šírave, založené za účelom riešenia spoločných problémov týchto obcí;
- vodná rada okresov Michalovce a Sobrance – subjekt založený za účelom kvalitnejšieho a efektívnejšieho manažovania vody v krajine.

Štrukturálne fondy v programovom období 2014-2020 a v období 2021-2027

Jednou z možných ciest získavania finančných prostriedkov na realizáciu investičných akcií (okrem ďalších možných zdrojov, uvedených v časti „Indikatívny finančný plán“) sú Európske štrukturálne a investičné fondy. Napriek tomu, že tieto európske štrukturálne a investičné fondy sú z aspektu regionálneho rozvoja definované ako „doplňkové“ zdroje financovania, v súčasnom modeli regionálnej politiky a nastavenia financovania samospráv sú práve tieto prostriedky z EŠIF hlavným zdrojom financií, bez ktorého by len ťažko boli samosprávy schopné financovať svoje rozvojové investičné projekty. V programovom období EÚ 2014 – 2020 čerpá Slovensko európske štrukturálne a investičné fondy v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca. Nakoľko v čerpaní eurofondov platí pravidlo n+3, finančné prostriedky z programového obdobia 2014 – 2020 je možné čerpať do konca roku 2023.

V rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti sa čerpajú financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

- Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP),
- OP Ľudské zdroje (OP ĽZ),
- OP Integrovaná infraštruktúra (OP II),
- OP Výskum a inovácie (OP VaI),
- OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP),
- OP Efektívna verejná správa (OP EVS),
- Technická pomoc,
- Program rozvoja vidieka,
- Rybné hospodárstvo.

V rámci Cieľa Európska územná spolupráca čerpá Slovensko financie prostredníctvom nasledujúcich operačných programov:

Programy cezhraničnej spolupráce

- SK – CZ 2014 – 2020,
- SK – AT 2014 – 2020,
- PL – SK 2014 – 2020,
- SK – HU 2014 – 2020,
- ENI HU – SK – RO – UA 2014 – 2020.

Programy nadnárodnej spolupráce

- Stredná Európa,
- ETC Dunaj.

Programy medziregionálnej spolupráce

- INTERREG,
- ESPON,
- INTERACT,
- URBACT.

V čase vzniku tohto PHSR (zima 2022) ešte nie je schválená Partnerská dohoda medzi Slovenskom a EÚ na nastávajúce programové obdobie 2021 -2027, a teda ani Operačný program Slovensko. Nie je ešte definitívne známe aké konkrétne ciele a priority budú prostredníctvom EŠIF podporované (tieto skutočnosti sú aktuálne predmetom negociácií medzi SR a EÚ). Z tohto dôvodu nie je možné analyzovať možné zdroje podpory v rámci EŠIF v budúcom programovom období, ktoré by obec Jovsa mohla využiť.

STEEP analýza

Pri stretávaní sa s rôznymi problémami a výzvami je potrebné si uvedomiť, že ich riešenie môže byť v budúcnosti ovplyvnené rôznymi vonkajšími faktormi, ktoré obec nedokáže ovplyvniť. Úlohou STEEP analýzy (analýzy externého prostredia) je napomáhať tvorcom rozhodnutí predvídať budúci možný vývoj a na tieto zmeny sa pripraviť.

Formulár 5 (A8): STEEP analýza

Sociálne	Technologické	Ekonomické	Ekologické	Politické	Hodnoty
Starnutie obyvateľstva, emigrácia mladých ľudí do miest	Úroveň technológie poskytovateľa	Nové trhy a nové príležitosti (napr. cestovný ruch)	Vplyv rôznych subjektov na ŽP	Politika vlády v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti	Zmena postojov k lokálnemu rozvoju
Zmeny postojov a správania – aktívny tretí sektor	Dostupná technológia a využívaná technológia	Klesajúce trhy v niektorých poskytovaných službách	Možnosti obnovy a tvorby ŽP	Štrukturálna politika Európskej únie	Zmena životného štýlu
Zmeny správania obyvateľov	Technológia využívaná obyvateľmi, podnikateľmi	Dostupnosť finančných zdrojov	Politika ŽP	Legislatívne zmeny	Tímová spolupráca
Móda	Kontakt s obyvateľmi prostredníctvom technológie	Daňová politika	Podpora tvorby a ochrany ŽP	Zmena vlády ako výsledok volieb	Osobné hodnoty

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

A.III Zhodnotenie súčasného stavu územia

Zhodnotenie súčasného stavu územia je spracované formou SWOT analýzy. Tá bola vypracovaná na základe auditu rozvojových zdrojov obce.

SWOT analýza

Formulár 6 (A10): SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
• každoročne výrazne rastúca úroveň vytriedenia komunálnych odpadov • množstvo prvkov ochrany prírody v katastri obce (chránený areál, národná prírodná rezervácia, CHVÚ, CHKO) • pozvoľný rast počtu obyvateľov v ostatných rokoch • pozitívny vývoj migračného pohybu obyvateľstva • relatívne nízka miera nezamestnanosti • pomerne priaznivá štruktúra UoZ podľa vzdelania a doby evidencie • existencia už vybudovaných cyklistických chodníkov na niektorých úsekoch • zrekonštruované verejné osvetlenie (zavedená úsporná LED technológia) • poskytovanie príspevkov pre mladé rodiny a seniorov • školy a školské zariadenia pre predprimárne a primárne vzdelávanie dostupné priamo v obci • vydávanie obecných novín • pomerne dobrá ponuka kultúrno-spoločenských podujatí v obci počas roka • viaceré športoviská na realizáciu rôznych športov • pomerne dobrá poloha obce neďaleko centier zamestnanosti (urbánnych centier) • intenzívne využívanie poľnohospodárskej pôdy v katastri obce • pomerne dobré predpoklady rozvoja cestovného ruchu • racionálne hospodárenie samosprávy	• lokality s potenciálom záplav v intraviláne obce • negatívny vývoj prirodzeného pohybu obyvateľstva • nepriaznivá veková štruktúra obyvateľstva • nepriaznivá štruktúra UoZ podľa klasifikácie zamestnaní • starší domový fond obce (veľký počet pomerne starších domov) • nevýhodná poloha obce vzhľadom na nadradenú dopravnú infraštruktúru (diaľnica, železnica) • nízka kvalita miestnych komunikácií • chýbajúce chodníky pozdĺž hlavnej komunikácie • nedostupnosť základnej zdravotnej starostlivosti priamo v obci • nedobudovaná technická infraštruktúra (chýbajúci verejný vodovod v celej obci) • slabšia dostupnosť služieb priamo v obci • slabá makropolitická atraktivita územia • málo rozvinutá miestna hospodárska základňa • nezrealizovaný projekt pozemkových úprav
Príležitosti	Ohrozenia
• príprava lokalít pre rozvoj IBV • zvýšenie úrovne vytriedenia odpadov • realizácia protipovodňových opatrení • výstavba vodovodu • podpora miestnych podnikateľských subjektov • realizácia projektu pozemkových úprav • využitie európskych štrukturálnych a investičných fondov na realizáciu rozvojových aktivít • možnosti podpory nezamestnaných občanov v rámci AOTP (menšie obecné služby, regionálna zamestnanosť...)	• nedostatočné využitie možných zdrojov z EÚ • vysoká administratívna náročnosť pre získanie financií z EŠIF • neustále zvyšovanie administratívnej záťaže výkonu miestnej samosprávy bez kompenzácie z hľadiska paralelného zvyšovania zdrojov (finančných, personálnych)

Zdroj: vlastné spracovanie

Kľúčové faktory a disparity územia

Vyhodnotením silných stránok a príležitostí zo SWOT analýzy boli identifikované hlavné faktory rozvoja obce. Podobne, na základe vyhodnotenia slabých stránok a ohrození boli identifikované hlavné disparity obce.

Hlavné faktory rozvoja:

- využitie geografickej polohy obce z hľadiska potenciálu pre rozvoj CR na báze atraktívneho prírodného prostredia
- podpora marginalizovaných rómskych komunít
- racionálne hospodárenie samosprávy
- zvyšovanie environmentálneho povedomia obyvateľstva
- využitie zdrojov z EŠIF na realizáciu investičných a neinvestičných projektov, aktivita obce pri realizácii rozvojových projektov
- rozvoj poľnohospodárskej výroby
- aktivita obce na poli zapájania sa do regionálnych kooperačných štruktúr

Hlavné disparity rozvoja:

- emigrácia obyvateľstva – z obce emigruje predovšetkým mladé obyvateľstvo, a to najmä z dôvodu absencie ponuky pracovných miest
- nízky potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby – z dôvodu málo výhodnej polohy vo vzťahu k ekonomickým centráam a nadradenej dopravnej infraštruktúre má obec veľmi nízky lokalizačný potenciál pre prilákanie investícií do priemyselnej výroby
- slabšia ponuka pracovných príležitostí priamo v obci (v porovnaní s väčšími mestami) – obec nedokáže vygenerovať dostatočný počet pracovných príležitostí pre všetko svoje obyvateľstvo
- nezamestnanosť obyvateľstva – obyvateľstvo, ktoré si nevie nájsť prácu a neemigruje, upadá kvôli absencii dostatočného príjmu na živobytie do sociálnych problémov
- zlý stav miestnych komunikácií – niektoré miestne komunikácie v obci sú v zlom stave, chýbajú vybudované chodníky
- veľká rozdrobenosť pozemkov a komplikovaná štruktúra vlastníckych vzťahov v katastrálnom území obce – výrazne limitujúci faktor potenciálnych rozvojových aktivít z dôvodu veľkej náročnosti z hľadiska vysporiadania vlastníckych vzťahov (napr. pre technickú infraštruktúru, budovanie chodníkov a pod.).

B-Strategická časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Rozvoj rôznych regiónov, od lokálnej po makroregionálnu úroveň, je nutné chápať, realizovať, uvažovať a posudzovať v čo možno najširších súvislostiach a väzbách, nie izolovane. Z tohto dôvodu je preto pre stanovenie rozvojovej stratégie obce nevyhnutné rešpektovať aj rôzne „nadradené“ stratégie, ktoré boli prijaté či už na nadnárodnej úrovni, na úrovni štátu alebo VÚC.

Na medzinárodnej úrovni je Slovenská republika viazaná najmä **Agendou 2030**. Ide o súhrn globálnych záväzkov, ktorými medzinárodné spoločenstvo reaguje na najzávažnejšie výzvy súčasnosti. Zmena klímy, chudoba, zvyšujúce sa ekonomické a sociálne nerovnosti alebo neudržateľnosť prevládajúcich vzorcov výroby a spotreby sú komplexné a navzájom previazané problémy. Izolované zásahy a opatrenia preto strácajú účinnosť pri ich riešení. Agenda 2030 bola prijatá členskými štátmi Organizácie Spojených národov v roku 2015 a vyzýva štáty k spoločnému koordinovanému postupu pri riešení globálnych výziev. Táto Agenda 2030 bola prijatá najmä za účelom zabezpečenia udržateľného rozvoja vo svete. Obsahuje spolu 17 cieľov, ktorých plnenie je v záujme udržateľného rozvoja potrebné naplňať.

Implementácia Agendy 2030 je na Slovensku inštitucionálne rozdelená medzi Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR a Ministerstvo zahraničných vecí SR. V konzultácii s odbornou verejnosťou bola Agenda 2030 na Slovensku premietnutá do užšieho súboru šiestich prioritných oblastí, ktoré zohľadňujú špecifiká Slovenska a ktoré budú základom ďalšej strategickej a koncepcnej práce. Sú nimi:

- *Vzdelanie pre dôstojný život,*
- *Smerovanie k znalostnej a environmentálnej udržateľnej ekonomike pri demografických zmenách a meniacom sa globálnom prostredí,*
- *Znižovanie chudoby a sociálna inklúzia,*
- *Udržateľné sídla, regióny a krajina v kontexte zmeny klímy,*
- *Právny štát, demokracia a bezpečnosť,*
- *Dobré zdravie.*

Vyššie uvedené prioritné oblasti sa premietajú aj do opatrení regionálnej politiky, podporujúcich rozvoj jednotlivých regiónov Slovenska.

Strategická časť Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030 nadväzuje na analytickú časť, ktorá predstavuje komplexnú analýzu územia. Táto časť PHSR obsahuje stratégiu rozvoja obce s ohľadom na jej vnútorné špecifiká a danosti. Jej súčasťou je strategická vízia, formulácia a návrh stratégie rozvoja, ako aj formulácia cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti.

Strategická vízia a strategický cieľ obce

Vízia je želanou predstavou obyvateľov o budúcnosti, o tom, ako by mala obec vyzerieť. Je teda nástrojom na motiváciu, opisom ideálneho stavu, ktorý by sme chceli v budúcnosti dosiahnuť. Stanovuje rámec pre definovanie strategických cieľov a priorít na strednodobý časový horizont. Analýzou súčasného stavu obce, analýzou doteraz realizovaných a plánovaných projektov, na základe analýzy hlavných faktorov rozvoja a na základe funkcií, ktoré plní samospráva obce bola sformulovaná nasledovná **strategická vízia** obce Jovsa:

Obec Jovsa je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby.

Na dosiahnutie uvedenej strategickej vízie bude potrebné naplniť strategický cieľ rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030. **Strategickým cieľom** rozvoja obce je

„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“.

Stratégia rozvoja

Cieľom strategickej časti programu je navrhnuť priority a opatrenia, ktoré budú viesť k naplneniu stanovenej vízie. Ide o návrh takých priorít a opatrení, ktorých riešenie je buď priamo v kompetencii obce alebo tiež takých, ktoré síce nie sú priamo v jej kompetencii, avšak obec ich dokáže svojou činnosťou a svojimi schopnosťami ovplyvniť žiaducim smerom.

Definovanie stratégie rozvoja obce vychádza najmä z detailného poznania jej vnútorného prostredia a z poznania potrieb obyvateľstva, pričom priamo nadväzuje na výsledky analýz. Stratégia vychádza zo základného predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy od národnej po regionálnu úroveň budú zabezpečovať koordinovaný prístup v záujme dosiahnutia realizácie plánovaných zmien a že bude existovať dobrá informovanosť kľúčových aktérov regionálneho rozvoja.

Stratégia rozvoja obce je spracovaná v súlade s **Víziou a stratégiou rozvoja Slovenska do roku 2030**, ktorá plní úlohu Národnej stratégie regionálneho rozvoja Slovenskej republiky v zmysle zákona o podpore regionálneho rozvoja. Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030 definuje (okrem iného) priority, ciele a nástroje podpory regionálneho rozvoja podľa typov regiónov, miest a obcí. Je v súlade s politikou súdržnosti Európskej únie v období 2021-2027, v rámci ktorej **Európska komisia zdefinovala 5 hlavných politických cieľov politiky súdržnosti**:

1. *Inteligentnejšia Európa* – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva
2. *Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa*
3. *Prepojenejšia Európa* – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT
4. *Sociálnejšia Európa* – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv
5. *Európa bližšie k občanom* – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív.

V novom programovom období pravdepodobne nastanú v oblasti strategického plánovania a riadenia a implementácie eurofondov viaceré zásadné zmeny (v čase spracovania tohto PHSR však ešte žiadne definitívne rozhodnutia prijaté neboli, všetky plánované zmeny boli ešte len v štádiu rokovaní). Doposiaľ sa programy rozvoja obcí vypracúvali na úrovni VÚC a na úrovni obcí a miest (pričom obce mali možnosť vypracovať si spoločný program rozvoja obcí). Po novom sa do strategického plánovania pridáva ďalší „medzistupeň“. Tento nový medzistupeň predstavujú tzv. **Strategicko-plánovacie regióny (SPR)**, ktorých hranice zadefinuje príslušný VÚC a schváli ustanovená Rada partnerstva kraja. Pre každý SPR sa následne vypracúva špecifická stratégia, spracovaná vo forme **integrovanej územnej stratégie (IUS)** a obsahujúca špecifické ciele a operácie, vzťahujúce sa len na to-ktoré SPR. Cieľom je zabezpečiť adresnejšie operácie a podporu regiónom na medzistupni medzi regionálnou samosprávou (VÚC) a miestnou samosprávou (obce).

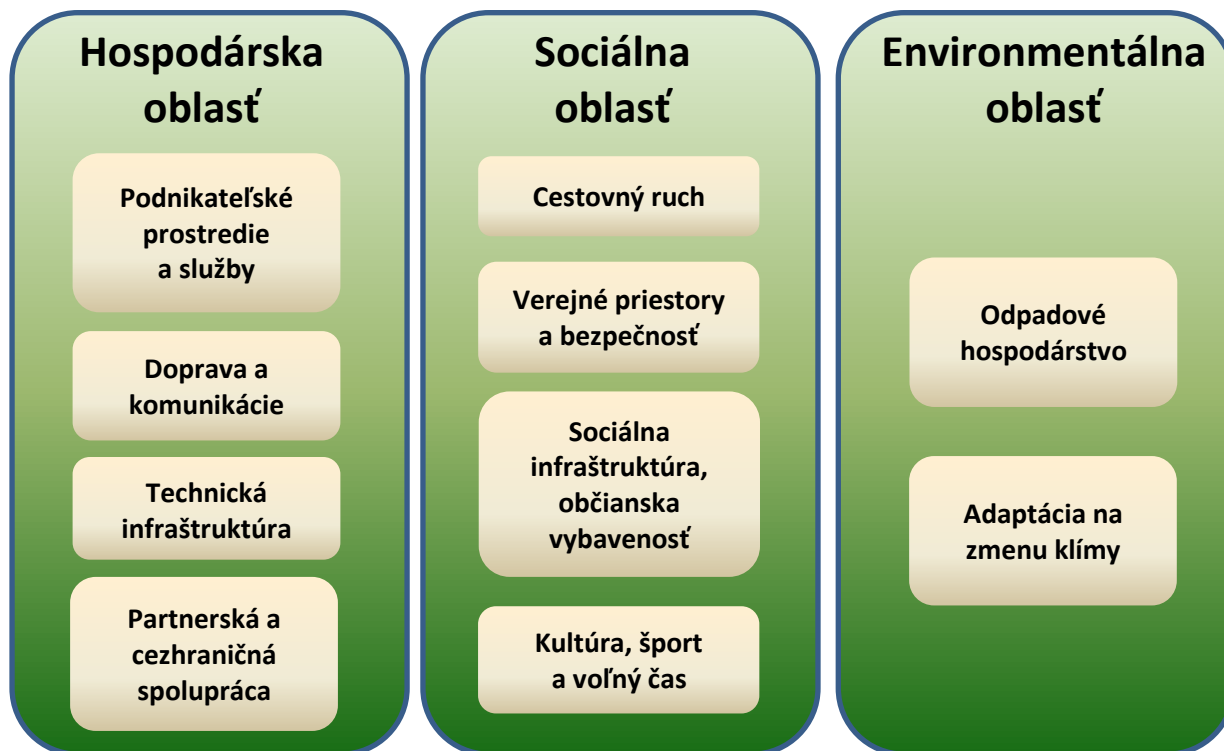
Tretí stupeň strategického plánovania budú stále tvoriť obce a mestá – tým je, samozrejme, ponechaná možnosť vypracovať si svoje vlastné PHSR (ak nevyužijú možnosť vypracovať si svoj PHSR ako súčasť spoločného programu rozvoja obcí). **Obec Jovsa** leží v Košickom samosprávnom kraji a v programovom období 2021-2027 je **súčasťou** strategicko-plánovacieho regiónu **SPR Dolný Zemplín: Sobranecko-Michalovsko**.

Zmena nastáva v rámci územného rozvoja. Každý samosprávny kraj na Slovensku si v rámci svojho PHSR definuje tzv. **Integrované projektové balíčky**. Tie pozostávajú z kľúčových projektov (ktorých realizácia je pre implementáciu daného projektového balíka kľúčová, nosná; bez nej by realizácia celého integrovaného balíka nemala zmysel a investície by nepriniesli synergický efekt) a komplementárnych projektových balíkov (ktoré obsahujú indikatívne tematické projektové balíčky). Celý integrovaný projektový balík môže byť financovaný z rôznych zdrojov (napr. EŠIF, Plán obnovy, Fond pre spravodlivú transformáciu, tzv. Nórske fondy, úverové zdroje, vlastné zdroje, dotácie štátu a pod.). Tá časť integrovaného projektového balíka, ktorá bude financovaná len z EŠIF, sa nazýva **Integrovaná územná investícia** (IUI, angl. skratka ITI).

Integrovaný územný rozvoj v rámci územného programu by už nemal byť realizovaný výlučne formou dopytovo-orientovaných projektov (ako tomu bolo doposiaľ). V čase spracovania tohto PHSR (zima 2022) zatiaľ situácia ohľadom nastavovania implementácie EŠIF v SR celkom vyjasnená nie je (verejnosti boli predstavené len úvodné návrhy). Časť IUI bude pravdepodobne schvaľovaná Radou partnerstva daného VÚC (bez potreby vyhlasovania dopytovo-orientovaných výziev; výhodou tohto spôsobu schvaľovania bude, že najprv Rada partnerstva VÚC schváli konkrétny projektový zámer na realizáciu, takže žiadateľ bude mať istotu, že jeho projektový zámer určite získa financie na realizáciu; potom dostane úspešný žiadateľ čas na dopracovanie a dodanie všetkej potrebnej dokumentácie, ako napr. samotná projektová dokumentácia, územné rozhodnutie, stavebné povolenie a pod.; tento prístup môže teda potenciálne ušetriť žiadateľom množstvo financií, úsilia a času – keďže tí nebudú povinní mať pripravenú celú dokumentáciu už v čase podania žiadosti o NFP, ale až po jej schválení) a časť IUI sa bude stále implementovať formou dopytovo-orientovaných výziev, vyhlasovaných štátnymi orgánmi (rovnakým spôsobom ako tomu bolo doteraz).

Pre naplnenie strategickej vízie (pozri predchádzajúcu kapitolu) si teda obec Jovsa stanovila tri hlavné rozvojové oblasti a v rámci nich nasledovné priority:

- A.) **Hospodárska oblasť** – táto prioritná oblasť pozostáva zo 4 priorít: podnikateľské prostredie a služby (podpora malého a stredného podnikania, podpora miestnej hospodárskej základne, zavádzanie inovácií, rozvoj poľnohospodárstva, rozvoj digitalizácie), doprava a komunikácie (rekonštrukcia starých a výstavba nových miestnych komunikácií a chodníkov, cyklistických chodníkov a pod.), technická infraštruktúra (dobudovanie technickej vybavenosti obce – vodovod) a partnerská spolupráca (spolupráca s partnerskými obcami).
- B.) **Sociálna oblasť** – prioritná oblasť pozostávajúca taktiež zo 4 rozvojových priorít: cestovný ruch (výstavba infraštruktúry na podporu rozvoja CR), verejné priestory a bezpečnosť (prevencia kriminality, úprava verejných priestranstiev), sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť (skvalitnenie občianskej vybavenosti, rekonštrukcia budov vo vlastníctve obce, podpora sociálnych služieb a komunitného rozvoja) a kultúra, šport a voľný čas (rekonštrukcia a výstavba športových a oddychových zariadení, podpora kultúrnych a športových podujatí a telies).
- C.) **Environmentálna oblasť** – tretia prioritná oblasť pozostáva z 2 rozvojových priorít: odpadové hospodárstvo (podpora triedeného zberu, zvyšovanie úrovne vytriedenia komunálnych odpadov, sanácia nelegálnych skládok odpadu) a adaptácia na zmenu klímy (realizácia protipovodňových opatrení).

Prostredníctvom týchto troch prioritných oblastí a definovaných priorít, ktoré sú v programovej časti dokumentu rozpracované do jednotlivých opatrení, projektov a aktivít, bude obec naplňovať definovanú strategickú víziu rozvoja. Splnením jednotlivých cieľov a stanovených opatrení bude zabezpečovať zvyšovanie kvality života svojich obyvateľov.

Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov

Vízia <i>„Obec Jovsa je miestom s atraktívnym prostredím pre život. Všestranným rozvojom a využívaním svojho vnútorného potenciálu zabezpečuje zvyšovanie kvality života všetkých svojich obyvateľov, ktorým poskytuje kvalitné služby“</i>			
Strategický cieľ <i>„zvýšiť kvalitu života obyvateľov obce aktívnym prístupom k podpore hospodárskej a sociálnej oblasti pri súčasnom zveľadovaní životného prostredia obce“</i>			
Prioritná oblasť	Hospodárska	Sociálna	Environmentálna
Globálny cieľ	<i>Rozvíjať vnútorný potenciál územia, založený na podpore miestneho hospodárstva a vybudovanej dopravnej a technickej infraštruktúry</i>	<i>Podporovať skvalitňovanie občianskej vybavenosti a zabezpečovať pre obyvateľov dôstojné podmienky spoločenského vyžitia</i>	<i>Zabezpečiť pre obyvateľov obce ako aj jej návštevníkov kvalitné životné prostredie</i>
Priority	• podnikateľské prostredie a služby • doprava a komunikácie • technická infraštruktúra • partnerská a cezhraničná spolupráca	• cestovný ruch • verejné priestory a bezpečnosť • sociálna infraštruktúra, občianska vybavenosť • kultúra, šport a voľný čas	• odpadové hospodárstvo • adaptácia na zmenu klímy
Opatrenia	1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov 1.2 Rozvoj digitalizácie 1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry 1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce 1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	2.1 Budovanie infraštruktúry pre rozvoj cestovného ruchu 2.2 Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov a prevencie kriminality 2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti 2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít 2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času 2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov 3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

C-Programová časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Programová časť PHSR nadväzuje na strategickú časť a obsahuje opatrenia a projekty na zabezpečenie realizácie programu rozvoja, vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám. Táto časť obsahuje podrobnejšie rozpracovanie cieľov v hospodárskej, sociálnej a environmentálnej oblasti na úrovni opatrení a aktivít. Táto časť obsahuje:

- konkrétne opatrenia a projekty vrátane ich priradenia k jednotlivým cieľom a prioritám,
- súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov vrátane východiskových a cieľových hodnôt.

Opatrenia, projekty a aktivity podľa prioritných oblastí

V strategickej časti zadefinované priority v rámci troch prioritných oblastí (hospodárskej, sociálnej, environmentálnej) obsahujú viaceré opatrenia, pričom každé opatrenie pozostáva z jedného alebo viacerých projektov/aktivít. Tie sú plne v súlade s 5 hlavnými politickými cieľmi politiky súdržnosti Európskej únie na programové obdobie 2021-2027. Realizácia projektov/aktivít v rámci zadefinovaných opatrení podporí **inteligentnú transformáciu hospodárstva**, napomôže **prechodu na ekologickejšiu nízkouhlíkovú Európu**, posilní **mobilitu a digitalizáciu**, prispeje k budovaniu **sociálnejšej Európy** a posilní **miestny rozvoj** (samozrejme, myslí sa tu realizácia projektov/aktivít na území obce – pričom tieto projekty/aktivity svojím malým dielom napomôžu realizácii systémových zmien v celoslovenskom a európskom meradle).

Všetky projekty a aktivity, ktoré samospráva plánuje v strednodobom horizonte realizovať, sú uvedené v nasledujúcom formulári. Konkrétne činnosti, ktoré samospráva plánuje realizovať formou projektového zámeru, sú v tomto aj v ďalších formulároch uvedené ako „**Projekt**“. Činnosti, ktoré sa neplánujú realizovať formou projektového zámeru (spravidla „jednoduchšie“, menej náročné činnosti), sú uvedené ako „**Aktivita**“.

Nie vždy bolo možné jednotlivé projekty alebo aktivity, ktoré samospráva plánuje realizovať, jednoznačne zaradiť pod konkrétne opatrenie a konkrétnu prioritu. Niektoré plánované projekty sa totižto svojím obsahom prelínajú a dotýkajú sa viacerých prioritných oblastí a priorit. V takýchto prípadoch bol plánovaný projekt alebo aktivita začlenený pod príslušné opatrenie podľa hlavného, najdôležitejšieho cieľa, na ktorý je ten-ktorý projekt/aktivita zameraný/á. Takýmto spôsobom sa postupovalo napr. pri aktivite 2.1.1 „V spolupráci s KSK výstavba regionálneho cyklistického chodníka okolo Z. šíravy, vybudovanie doplnkovej infraštruktúry k cyklochodníku a starostlivosť oň“ (táto aktivita by mohla byť začlenená aj pod opatrenie 1.3, ktoré je zamerané na rozvoj miestnej dopravnej infraštruktúry; jeho hlavným cieľom je však najmä podpora rozvoja cestovného ruchu).

Všetky projekty a aktivity, ktoré sú v tomto PHSR zadefinované, môžu byť realizované v rámci **integrovaných projektových balíkov**, zadefinovaných v Programe hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja a môžu byť taktiež zahrnuté medzi **integrované územné investície** (financované z EŠIF).

Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí

Prioritná oblasť 1 – HOSPODÁRSKA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov	Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci - príprava pozemkov, budov, priestorových a technických podmienok pre vznik nových služieb a rozvoj existujúcich podnikateľských aktivít - prenájom obecných pozemkov a budov - podpora subjektov lesného hospodárstva a zhodnocovania drevnej hmoty - podpora poľnohospodárskych subjektov

	Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov - zavádzanie nových produktov, zlepšených procesov, využívanie nových materiálov, zlepšovanie výrobných metód
1.2 Rozvoj digitalizácie	Aktivita: 1.1.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby - realizácia podporných aktivít pri zavádzaní digitálnych riešení do spoločnosti (napr. v doprave, cestovnom ruchu, odpadovom hospodárstve, vo výrobných procesoch, pri poskytovaní elektronických služieb občanom a pod.) Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce - realizácia vzdelávacích aktivít pre zamestnancov pracujúcich v podnikoch a verejnej správe a pre miestnych obyvateľov
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry	Projekt: 1.3.1 Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových miestnych komunikácií, vrátane chodníkov Aktivita: - rekonštrukcia existujúcich miestnych komunikácií - vybudovanie nových miestnych komunikácií (napr. k obecným nájomným bytom) - výstavba chodníkov (najmä pozdĺž hlavnej cesty) Projekt: 1.3.2 V spolupráci s KSK rekonštrukcia mosta na ceste II/582, vrátane jeho rozšírenia o chodník Aktivita: - rekonštrukcia mostného objektu a jeho rozšírenie o chodník (realizuje a financuje KSK) - preložka plynového potrubia a realizácia prípadných ďalších vyvolaných investícií (realizuje a financuje obec) Projekt: 1.3.3 Rekonštrukcia mostov na miestnych komunikáciách Aktivita: - obnova poškodených mostných objektov Projekt: 1.3.4 Výstavba a modernizácia parkovacích a odstavných plôch Aktivita: - vybudovanie plôch na parkovanie automobilov (najmä pri kostole a Dome smútku)

1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce	Projekt: 1.4.1 Vybudovanie verejného vodovodu Aktivita: - osadenie vodovodného potrubia v celej obci
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami	Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce - rozvoj spolupráce s partnerskými obcami/mestami
Prioritná oblasť 2 – SOCIÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
2.1 Budovanie infraštruktúry pre rozvoj cestovného ruchu	Aktivita: 2.1.1 V spolupráci s KSK výstavba regionálneho cyklistického chodníka okolo Z. šíravy, vybudovanie doplnkovej infraštruktúry k cyklochodníku a starostlivosť oň - výstavba celého okruhu cyklistického chodníka okolo Z. šíravy (realizuje a financuje KSK) - vybudovanie doplnkovej infraštruktúry (prístrešky, koše, informačné tabule...) a starostlivosť o cyklistický chodník (realizuje a financuje obec) Aktivita: 2.1.2 V spolupráci s CHKO Vihorlat revitalizácia minerálneho prameňa "vajcovka" - vybudovanie kvalitného prístupu k prameňu - výstavba doplnkovej infraštruktúry (prístrešky, tabule, koše, ...) Aktivita: 2.1.3 Revitalizácia prameňa obecnej studne - vybudovanie kvalitného prístupu k prameňu - výstavba doplnkovej infraštruktúry (prístrešky, tabule, koše, ...) Aktivita: 2.1.4 Vybudovanie exteriérového informačného systému, smerových, orientačných a informačných tabúl - osadenie orientačných tabúl na území obce - osadenie informačných tabúl
2.2 Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov a prevencie kriminality	Aktivita: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému - osadenie ďalších bezpečnostných kamier za účelom prevencie kriminality a protispoločenského správania v obci, príp. aj monitorovania bezpečnosti cestnej premávky Aktivita: 2.2.2 Revitalizácia verejných priestranstiev, vrátane vybudovania parku - úprava existujúcej zelene - úprava a doplnenie obecného mobiliáru - vybudovanie parku

2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti	Projekt: 2.3.1 Zníženie energetickej náročnosti budov vo vlastníctve obce (Dom smútku, OcÚ, KD, MŠ, ZŠ) Aktivita: - zateplenie obecných budov, zníženie energetickej náročnosti na vykurovanie - úprava a vymaľovanie fasád na budovách, vykonanie ďalších potrebných úprav Projekt: 2.3.2 Výstavba obecného amfiteátra Aktivita: - vybudovanie vhodných priestorov na realizáciu kultúrno-spoločenských podujatí Projekt: 2.3.3 Komplexná rekonštrukcia budovy pošty Aktivita: - realizácia rekonštrukcie v 2 etapách - I. etapa: rekonštrukcia exteriéru budovy (zateplenie, úprava fasády) - II. etapa: rekonštrukcia interiéru Projekt: 2.3.4 Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu Aktivita: - rekonštrukcia omietok, podláh, kúrenia - výmena okien a realizácia ďalších potrebných úprav
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít	Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP - spolupráca obce s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny pri realizácii projektov na úseku aktívnych opatrení trhu práce Aktivita: 2.4.2 V spolupráci s mikroregiónom Širava zapájanie obce do projektov terénnych sociálno-asistenčných služieb - poskytovanie sociálnych služieb, poradenstva, podpory a sociálnych aktivít miestnym obyvateľom
2.5 Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času	Projekt: 2.5.1 Výstavba a údržba multifunkčného ihriska Aktivita: - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu rôznych športových aktivít Aktivita: 2.5.2 Vybudovanie detského ihriska - vybudovanie exteriérových priestorov na realizáciu voľnočasových aktivít - osadenie preliezok, hojdačiek a ďalších prvkov na hranie detí

	Aktivita: 2.5.3 Rekonštrukcia sociálnej budovy pri futbalovom ihrisku a skvalitnenie areálu - výmena strešnej krytiny - realizácia poterov, podláh - skvalitnenie striedačiek
2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života	Aktivita: 2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí - podpora kultúrnych podujatí - podpora športových podujatí - podpora miestnych kultúrnych a športových telies
Prioritná oblasť 3 – ENVIRONMENTÁLNA	
Opatrenie	Projekt/Aktivita
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov	Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov - zvýšenie efektivity triedeného zberu odpadov - rozšírenie možností zberu tzv. zeleného biologicky rozložiteľného a kuchynského odpadu z domácností - rozširovanie ponuky triedeného zberu o ďalšie druhy odpadov Aktivita: 3.1.2 V spolupráci s mikroregiónom Širava zapojenie sa do spoločného riešenia triedeného odpadu a BRKO pre 12 obcí - realizácia spoločných aktivít v rámci skvalitňovania triedeného zberu odpadov Aktivita: 3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne - výstavba malej kompostárne (so spracovateľskou kapacitou do 100 ton ročne) s plánovaným zhodnocovaním biologicky rozložiteľného komunálneho odpadu pochádzajúceho z Jovsy - zakúpenie potrebných zariadení na prevádzkovanie malej kompostárne (traktor, kontajnery, stroje a príslušenstvo pre nakladanie s BRKO) Projekt: 3.1.4 Sanácia skládky odpadov a miest s nezákonne uloženým odpadom Aktivita: - realizácia potrebných opatrení na skládke odpadov - odvoz a likvidácia nezákonne uloženého odpadu
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície	Projekt: 3.2.1 Realizácia preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami Aktivita: - vykonanie potrebných úprav na miestnych potokoch, ktoré sa počas prítalových dažďov vylievajú a predstavujú ohrozenie pre ich okolie (najmä Jovsiansky potok a pod.)

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Súbor ukazovateľov, výsledkov a dopadov

Súčasťou programovej časti je aj stanovenie ukazovateľov pre hodnotenie PHSR. Ukazovatele výsledkov a dopadov pre PHSR obce sú spracované v nasledujúcom formulári. Rozdelené sú do troch kategórií:

- ukazovatele výstupu – práce, tovary a služby, financované počas realizácie aktivít projektu,
- ukazovatele výsledku – okamžitý efekt realizácie aktivít projektu, príp. služby poskytnuté cieľovej skupine,
- ukazovatele dopadu – dlhodobý efekt vplyvu na danú prioritnú oblasť alebo cieľovú skupinu.

Východiskové hodnoty dopadových ukazovateľov v rámci hodnotenia dopadov pre PHSR obce boli stanovené ako nulové v roku 2022, cieľové hodnoty boli stanovené pre roky 2024 a 2027.

Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR

Typ ukazovateľa	Ukazovateľ	Informačný zdroj/odkaz	Merná jednotka	Východisková hodnota	Cieľová hodnota	
				2022	2024	2027
Hospodárska oblasť						
Opatrenie 1.1. - Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov						
Výsledok	Podpora podnikateľa	OcÚ	počet / rok	0	3	3
Dopad	Vyššia pridaná hodnota	ŠÚSR	%	0	3	6
Opatrenie 1.2. - Rozvoj digitalizácie						
Výstup	Realizované digitálne riešenia	OcÚ, zamestnávateľa	počet	0	5	10
Dopad	Zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	OcÚ, ŠÚSR	%	0	3	6
Opatrenie 1.3. - Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry						
Výstup	Zrekonštruované miestne komunikácie	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Novo vybudované miestne komunikácie	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Novo vybudované chodníky pozdĺž hlavnej cesty	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	Zrekonštruovaný most na ceste II/582, vrátane chodníka	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrekonštruované obecné mosty	OcÚ	súbor	0	0	1
Výstup	novo vybudované odstavňové plochy pre automobily	OcÚ	počet	0	2	2

Opatrenie 1.4. - Zlepšenie technickej vybavenosti obce						
Výsledok	Vybudovaná vodovodná sieť	OcÚ	súbor	0	0	1
Výsledok	Obyvatelia pripojení na vodovodnú sieť	OcÚ	počet	0	200	850
Opatrenie 1.5. - Spolupráca s partnerskými obcami						
Výsledok	Podporené partnerské projekty	OcÚ	počet	0	3	5
Sociálna oblasť						
Opatrenie 2.1. - Budovanie infraštruktúry pre rozvoj cestovného ruchu						
Výstup	Vybudovaná regionálna cyklotrasa okolo Z. šíravy	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrevitalizovaný minerálny prameň "vajcovka"	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrevitalizovaný obecný prameň	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudovaný externý orientačný a informačný systém	OcÚ	objekt	0	1	1
Opatrenie 2.2. - Skvalitňovanie verejných priestorov, vrátane zvyšovania bezpečnosti obyvateľov a prevencie kriminality						
Výstup	Nové kamery monitorujúce verejné priestory	OcÚ	počet	0	0	6
Výsledok	Nižší počet priestupkov	OcÚ, Polícia	%	0	0	40
Výstup	Zrevitalizované verejné priestranstvá	OcÚ	súbor	0	1	1
Výstup	Vybudovaný nový park	OcÚ	súbor	0	1	1
Opatrenie 2.3. - Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti						
Výsledok	Znížená spotreba energie na vykurovanie v budovách (Dom smútku, OcÚ, KD, MŠ, ZŠ)	OcÚ	%	0	0	30
Výstup	Vybudovaný amfiteáter	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrekonštruovaná budova pošty	OcÚ	objekt	0	0	1
Výstup	Zrekonštr. interiér budovy kultúrneho domu	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.4. - Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít						
Výsledok	Osoby zamestnané cez projekty AOTP	OcÚ	počet	0	2	2
Výstup	Osoby zamestnané cez projekty TSP	OcÚ	počet	0	2	2
Výstup	Osoby využívajúce poradenské sociálne služby	OcÚ	počet/rok	0	30	30
Opatrenie 2.5. - Skvalitnenie ponuky športového vyžitia a trávenia voľného času						
Výstup	Vybudované multifunkčné ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Vybudované detské ihrisko	OcÚ	objekt	0	1	1
Výstup	Zrekonštruovaná sociálna budova pri ihrisku	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 2.6. - Podpora spoločenského a kultúrneho života						
Výsledok	Zrealizované kultúrne a športové podujatia	OcÚ	počet/rok	0	10	10

Výsledok	Podporené subjekty	OcÚ	počet/rok	0	2	2
Environmentálna oblasť						
Opatrenie 3.1. - Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov						
Výsledok	Skvalitnený systém zberu odpadov	OcÚ	súbor aktivít	0	1	1
Výstup	Výbudovaná kompostáreň na zhodnocovanie BRKO	OcÚ	počet	0	1	1
Výsledok	Úroveň vytriedenia odpadov	OcÚ	%	37	55	75
Výstup	Sanovaná skládka odpadov	OcÚ	objekt	0	0	1
Opatrenie 3.2. - Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície						
Výstup	Zrealizované protipovodňové opatrenia	OcÚ	súbor aktivít	0	0	1

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

D-Realizačná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Realizačná časť je zameraná na popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia realizácie programu rozvoja obce, systém monitorovania a hodnotenia plnenia programu rozvoja obce na základe stanovenia merateľných ukazovateľov a vecný a časový harmonogram realizácie programu rozvoja obce formou akčných plánov. Realizačná časť obsahuje:

- akčný plán,
- popis úloh jednotlivých partnerov pri realizácii PHSR,
- popis postupov inštitucionálneho a organizačného zabezpečenia,
- stručný popis komunikačnej stratégie PHSR k jednotlivým cieľovým skupinám,
- popis systému monitorovania a hodnotenia plnenia PHSR.

Akčný plán obce

Akčný plán predstavuje konkrétny harmonogram činností/projektov/aktivít súvisiacich s rozvojom obce v nadväznosti na prioritné oblasti sociálno-ekonomického rozvoja. Tento plán vychádza zo stratégie, je jej logickou súčasťou a realizuje sa prostredníctvom konkrétnych projektov a aktivít. Obsahuje predpokladané termíny plnenia jednotlivých úloh, zoznam inštitúcií zodpovedných za ich plnenie a predpokladané zdroje financovania.

Formulár 10 (R1): Akčný plán

Opatrenie, projekt/aktivita	Termín	Zodpovedný	Financovanie (tis. eur)
HOSPODÁRSKA OBLASŤ			
1.1 Podpora MSP, remeselníkov, poľnohospodárov a lesníkov			
Aktivita: 1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci	od 2022 priebežne	obec	2,70
Aktivita: 1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov	od 2022 priebežne	obec, firmy	1,80
1.2 Rozvoj digitalizácie			
Aktivita: 1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby	od 2022 priebežne	obec, firmy	3,60
Aktivita: 1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce	od 2022 priebežne	obec	1,80
1.3 Skvalitnenie miestnej dopravnej infraštruktúry			
Projekt: 1.3.1 Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových miestnych komunikácií, vrátane chodníkov	2022-2025	obec	600,00
Projekt: 1.3.2 V spolupráci s KSK rekonštrukcia mosta na ceste II/582, vrátane jeho rozšírenia o chodník	2022-2023	obec, KSK	40,00
Projekt: 1.3.3 Rekonštrukcia mostov na miestnych komunikáciách	2025	obec	50,00
Projekt: 1.3.4 Výstavba a modernizácia parkovacích a odstavných plôch	2022-2024	obec	30,00
1.4 Zlepšenie technickej vybavenosti obce			
Projekt: 1.4.1 Vybudovanie verejného vodovodu	2022-2027	obec, VVS a.s.	3 500,00
1.5 Spolupráca s partnerskými obcami			
Aktivita: 1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce	od 2022 priebežne	obec	4,50

SOCIÁLNA OBLASŤ			
2.1 Tvorba možností pre rozvoj bývania			
Aktivita: 2.1.1V spolupráci s KSK výstavba regionálneho cyklistického chodníka okolo Z. šíravy, vybudovanie doplnkovej infraštruktúry k cyklochodníku a starostlivosť oň	2023-2030	obec, KSK	15,00
Aktivita: 2.1.2 V spolupráci s CHKO Vihorlat revitalizácia minerálneho prameňa "vajcovka"	2025	obec Správa CHKO	20,00
Aktivita: 2.1.3 Revitalizácia prameňa obecnej studne	2024	obec	17,00
Aktivita: 2.1.4 Vybudovanie exteriérového informačného systému, smerových, orientačných a informačných tabúl	2022-2024	obec	10,00
2.2 Zvyšovanie bezpečnosti obyvateľov vrátane prevencie kriminality			
Aktivita: 2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2025	obec	10,00
Aktivita: 2.2.2 Revitalizácia verejných priestranstiev, vrátane vybudovania parku	2022-2024	obec	50,00
2.3 Zlepšenie kvality občianskej vybavenosti			
Projekt: 2.3.1 Zníženie energetickej náročnosti budov vo vlastníctve obce (Dom smútku, OcÚ, KD, MŠ, ZŠ)	2023-2026	obec, školy	800,00
Projekt: 2.3.2 Výstavba obecného amfiteátra	2025	obec	50,00
Projekt: 2.3.3 Komplexná rekonštrukcia budovy pošty	2022-2025	obec	200,00
Projekt: 2.3.4 Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu	2025	obec	100,00
2.4 Podpora sociálnych služieb a sociálnych aktivít			
Aktivita: 2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP	od 2022 priebežne	obec, UPSVaR	9,00
Aktivita: 2.4.2 V spolupráci s mikroregiónom Šírava zapájanie obce do projektov terénnych sociálno-asistenčných služieb	od 2022 priebežne	obec	9,00
2.5 Skvalitnenie ponuky športového využitia a trávenia voľného času			
Projekt: 2.5.1 Výstavba a údržba multifunkčného ihriska	2023-2024	obec	70,00
Aktivita: 2.5.2 Vybudovanie detského ihriska	2022	obec, nadácia Orange	16,00
Aktivita: 2.5.3 Rekonštrukcia sociálnej budovy pri futbalovom ihrisku a skvalitnenie areálu	2025-2027	obec	100,00
2.6 Podpora spoločenského a kultúrneho života			
Aktivita: 2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies	od 2022 priebežne	obec	36,00
ENVIRONMENTÁLNA OBLASŤ			
3.1 Skvalitnenie nakladania s odpadmi a podpora zhodnocovania odpadov			
Aktivita: 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov	2023	obec	3,00
Aktivita: 3.1.2 V spolupráci s mikroregiónom Šírava zapojenie sa do spoločného riešenia triedeného odpadu a BRKO pre 12 obcí	2022-2025	obec	5,00
Aktivita: 3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne	2023	obec	80,00

Projekt: 3.1.4 Sanácia skládky odpadov a miest s nezákonne uloženým odpadom	2025-2027	obec, okresný úrad	500,00
3.2 Zlepšenie existujúcej protipovodňovej infraštruktúry, zelené a modré investície			
Projekt: 3.2.1 Realizácia preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami	2024-2026	obec, SVP	200,00

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Administratívne, organizačné a inštitucionálne zabezpečenie PHSR

Vypracovaním a schválením tohto programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja plní obec jeden zo základných princípov regionálnej politiky, ktorým je princíp programovania. Implementácia navrhovaných projektov a aktivít si bude vyžadovať konkrétnych ľudí, ktorí budú tieto projekty/aktivity uskutočňovať od začiatku do konca a ktorí za nich budú aj zodpovední. Vzhľadom na poddimenzovanosť samosprávy z aspektu ľudských zdrojov sa predpokladá, že niektoré projekty/aktivity bude potrebné realizovať v spolupráci s externými poradcami, odborníkmi, príp. špecializovanými firmami.

V systéme riadenia a implementácie PHSR je **Riadiacim orgánom** na úrovni obce obecný úrad prostredníctvom starostu obce. Ten zodpovedá za systém riadenia PHSR, ako aj za systém čerpania získaných dotácií, použitia úverových zdrojov a v prípade získania pomoci zo štrukturálnych fondov aj za čerpanie tejto pomoci. Obecné zastupiteľstvo plní úlohu **Monitorovacieho výboru**. **Orgánom auditu** je hlavný kontrolór a príslušná komisia OcZ, ak je zriadená. Funkciu **Platobného orgánu** vykonáva ekonomické oddelenie OcÚ a príslušné oddelenia OcÚ plnia funkciu **Sprostredkovateľského orgánu**. PHSR ako aj všetky jeho zmeny a doplnky schvaľuje obecné zastupiteľstvo (Inštitút priestorového plánovania, 2016).

Administratívne zabezpečenie realizácie tohto programu je teda nevyhnutnou podmienkou jeho plnenia. Realizácia si však bude vyžadovať pravidelnú systematickú prácu. Z tohto dôvodu sa odporúča zriadiť pri obecnom zastupiteľstve komisiu strategického rozvoja. Táto komisia by vystupovala ako poradný orgán, ktorého úlohou by bolo vypracovať a posúdiť Správu o realizácii PHSR, stav finančného čerpania prostriedkov, podieľať sa na určovaní priorít realizácie PHSR a zúčastňovať sa dôležitých stretnutí, týkajúcich sa rozvoja obce. V prípade potreby by táto komisia mala za úlohu prehodnotiť plán na ďalšie obdobie, eventuálne doplniť úlohy a opatrenia, ktoré neboli uvedené v tomto programe a pod.

Samospráva tak bude raz ročne získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu (napr. do septembra príslušného roku), kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia. Obecné zastupiteľstvo vo vzťahu k realizácii PHSR berie na vedomie návrh strategickej časti dokumentu, schvaľuje celý dokument PHSR a každoročne schvaľuje vyhodnotenie jeho plnenia. Úlohou obecného zastupiteľstva je taktiež schvaľovanie spolufinancovania pripravovaných projektov. Obecné zastupiteľstvo teda každoročne schvaľuje hodnotiace a monitorovacie správy a rozhoduje o prípadných zmenách a aktualizácii programu.

Stručný popis komunikačnej stratégie

Súčasťou každého z pripravovaných a realizovaných projektov PHSR budú, či už z dôvodu povinného informovania a publicity (najmä pri projektoch financovaných z EŠIF) alebo v rámci komunikácie medzi obcou a cieľovými skupinami pri príprave a realizácii projektov, rôzne formy komunikácie. V prípade realizácie projektov z EŠIF budú v záujme informovania verejnosti osadené informačné tabule, príp. budú organizované úvodné a záverečné konferencie, semináre, workshopy, rôzne informačné stretnutia a pod.

V podmienkach obce prebieha komunikácia predovšetkým osobným stykom verejnosti a záujmových skupín s jej volenými orgánmi a zamestnancami. Významným komunikačným kanálom najmä pre mladšie a stredné vekové kategórie obyvateľstva je webová stránka obce. Staršie vekové kategórie uprednostňujú najmä obecný rozhlas, úradnú tabuľu a osobné podanie. Ďalším nástrojom komunikácie budú pozvánky na priamu účasť verejnosti na zasadnutiach obecného zastupiteľstva. Prostredníctvom uvedených komunikačných kanálov bude až do ukončenia platnosti PHSR prebiehať neustála komunikácia s obyvateľmi týkajúca sa realizácie tohto Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce.

Systém monitorovania a hodnotenia

Cieľom systému monitorovania a hodnotenia je získavanie informácií o reálnom plnení PHSR a o jeho prípadnom negatívnom vývoji. Dôsledkom dobrého nastavenia systému monitorovania a hodnotenia bude prípadná zmena spôsobu realizácie, podľa potreby aj definovanie a prijatie nových opatrení. Ako už bolo spomenuté vyššie, samospráva bude raz ročne (do začiatku prípravy rozpočtu na ďalší rok) získavať a spracovávať pripomienky poslancov, zamestnancov OcÚ, zainteresovaných partnerov a verejnosti. Spracovanie pripomienok bude trvať do stanoveného termínu, kedy bude zastupiteľstvu predložené hodnotenie PHSR za predchádzajúci rok a aj jeho prípadná aktualizácia.

Monitorovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja sa teda bude vykonávať priebežne počas celého trvania PHSR až do ukončenia jeho platnosti. Tento proces bude vychádzať z údajov uvedených vo Formulári P2 – ukazovatele výstupu, výsledku a dopadu projektu. Výstupom monitorovania PHSR bude monitorovacia správa za príslušný rok schválená obecným zastupiteľstvom, ktorej súčasťou môže byť aj prípadná monitorovacia správa schválená riadiacim orgánom v rámci implementácie projektov z EŠIF. Za prípravu monitorovacej správy konkrétného projektu bude zodpovedať jeho garant podľa povahy projektu. Za prípravu monitorovacej správy PHSR bude zodpovedať samospráva obce – či už prostredníctvom starostu obce, hlavného kontrolóra, poslancov, zriadenej komisie strategického rozvoja, zamestnancov obecného úradu, príp. inej poverenej osoby.

Formulár 11 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania

Plán priebežných hodnotení PHSR počas jeho platnosti 2022-2030		
Typ hodnotenia	Vykonať prvýkrát	Dôvod vykonania/ periodicita
Strategické hodnotenie	najskôr v roku 2024	podľa rozhodnutia obce a vznikutej spoločenskej potreby
Operatívne hodnotenie	v prípade potreby	kontrola súladu programu s reálnou situáciou
Tematické hodnotenie časti PHSR	2025	téma hodnotenia identifikovaná ako riziková časť vo výročnej monitorovacej správe za predchádzajúci kalendárny rok
Ad hoc mimoriadne hodnotenie	v prípade potreby	pri značnom odklone od stanovených cieľov; pri návrhu na revíziu PHSR
Ad hoc hodnotenie celého PHSR alebo jeho časti	2022-2030	na základe rozhodnutia starostu, kontrolného orgánu, podnetu poslancov, správy auditu a pod.

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

E-Finančná časť

Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Finančná časť obsahuje finančné zabezpečenie jednotlivých opatrení a aktivít, inštitucionálnu a organizačnú stránku realizácie programu rozvoja obce. Táto časť obsahuje:

- indikatívny finančný plán na celú realizáciu PHSR,
- model viaczdrojového financovania jednotlivých opatrení, aktivít (projektov) za účasti sociálno-ekonomických partnerov v území,
- hodnotiacu tabuľku pre výber projektov.

Indikatívny finančný plán

Výška potrebných finančných prostriedkov je v tomto PHSR uvedená pri jednotlivých projektoch a opatreniach. Uvedené sumy sú stanovené odhadom, keďže bez spracovania projektovej dokumentácie nie je možné ex-ante určiť predpokladanú sumu, potrebnú na realizáciu projektu. Navyše, táto suma sa ešte mení po realizácii verejného obstarávania. Pri rozhodovaní o financovaní jednotlivých projektov sa bude prihliadať na ich dôležitosť a na ich prínos pre rozvoj obce. Niektoré projekty/aktivity sa budú môcť realizovať v rámci bežnej prevádzky samosprávy, iné si však budú vyžadovať náročnejšie zdroje z hľadiska finančného aj personálneho zabezpečenia.

Potenciálne zdroje, ktoré sa samospráva môže snažiť získať na realizáciu opatrení a aktivít uvedených v tomto PHSR, sú najmä:

- bankové úvery,
- štátne dotácie z účelových fondov (napr. Environmentálny fond, ŠFRB),
- financovanie z národných projektov (napr. úrady práce, soc. vecí a rodiny - AOTP),
- rozpočet samosprávneho kraja,
- európske štrukturálne a investičné fondy,
- nadácie, neinvestičné fondy,
- Svetová banka,
- účelové fondy zahraničných zastupiteľstiev v SR,
- sponzorské dary podnikateľov, súkromných osôb, neziskového sektora a pod.,
- vlastné zdroje (rozpočet obce).

Celkovým prehľadom plánovaných finančných prostriedkov počas celej doby platnosti schváleného Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja je Indikatívny rozpočet – sumarizácia.

Formulár 12 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia

Oblasť	rok									Spolu (tis. €)
	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	
Hospodárska	431,60	396,60	1 016,60	781,60	401,60	1 201,60	1,60	1,60	1,60	4 234,40
Sociálna	22,00	268,00	375,00	422,00	357,00	47,00	7,00	7,00	7,00	1 512,00
Environmentálna	1,00	84,00	61,00	202,00	340,00	100,00	0,00	0,00	0,00	788,00
SPOLU (tis. €)	454,60	748,60	1 452,60	1 405,60	1 098,60	1 348,60	8,60	8,60	8,60	6 534,40

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Model viaczdrojového financovania a finančný rámec

Financovanie jednotlivých projektov sa bude realizovať z viacerých zdrojov, pričom závisieť bude od aktuálnej finančnej situácie obce a aktuálnych potrieb. Financovanie sa tak bude opierať o zdroje obce, o národné zdroje, o zdroje z EŠIF, VÚC, o súkromné a ďalšie zdroje.

Intervenčná matica predstavuje odhad objemu potrebných zdrojov na realizáciu jednotlivých projektových zámerov. Finálna podoba a konkrétna výška investícií bude známa až po vypracovaní projektovej dokumentácie a vychádzať bude najmä z procesu verejného obstarávania.

Formulár 13 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica

Viaczdrojové financovanie (tis. eur)								
Opatrenie	Celkové náklady	Verejné zdroje					Súkromné zdroje	Iné zdroje
		EÚ	Štát	VÚC	Obec	Spolu		
Opatrenie 1.1	4,50				4,50	4,50		
Opatrenie 1.2	5,40				5,40	5,40		
Opatrenie 1.3	720,00	578,00	68,00		74,00	720,00		
Opatrenie 1.4	3 500,00	1 500,00	1 800,00		200,00	3 500,00		
Opatrenie 1.5	4,50			2,00	2,50	4,50		
Opatrenie 2.1	62,00	22,95	12,70		26,35	62,00		
Opatrenie 2.2	60,00	42,50	14,00		3,50	60,00		
Opatrenie 2.3	1 150,00	977,50	115,00		57,50	1 150,00		
Opatrenie 2.4	18,00				18,00	18,00		
Opatrenie 2.5	186,00	115,00	46,00		9,00	170,00	16,00	
Opatrenie 2.6	36,00			10,00	26,00	36,00		
Opatrenie 3.1	588,00	425,00	122,00		41,00	588,00		
Opatrenie 3.2	200,00	170,00	20,00		10,00	200,00		
SPOLU	6 534,40	3 830,95	2 197,70	12,00	477,75	6 518,40	16,00	0,00

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Finančný rámec na realizáciu PHSR pre potreby súhrnného prehľadu plánovaných projektov a aktivít je formulárom s podrobnou štruktúrou plánovaných finančných prostriedkov na opatrenia, projekty a aktivity PHSR na celé jeho obdobie. Obsahuje podrobné členenie predpokladaných finančných zdrojov, potrebných na realizáciu jednotlivých projektov.

Formulár 14 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR

Číslo opatrenia	Kód a názov projektu/aktivity	Klasifikácia stavieb - trieda	Hlavný ukazovateľ-výsledku, dopadu	Termín začatia a ukončenia realizácie projektu / aktivity	RN Spolu (tis. eur)	Verejné zdroje celkom	Verejné zdroje		Súkromné zdroje	Úverové zdroje	EIB príspevok (informatívne)	Iné zdroje
				rok			Národné celkom	EÚ (EŠIF) celkom				
					a=b+e+f+g+h	b=c+d	c	d	e	f	g	h
I. Hospodárska politika					4 234,40 €	4 234,40 €	2 156,40 €	2 078,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 1.1	1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	2,70 €	2,70 €	2,70 €					
	1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					
Opat. 1.2	1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby		rozvinutie lokálnej ekonomiky	2022-2030	3,60 €	3,60 €	3,60 €					
	1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce		zvýšená zamestnanosť obyvateľstva	2022-2030	1,80 €	1,80 €	1,80 €					

Opat. 1.3	1.3.1 Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových miestnych komunikácií, vrátane chodníkov	2112 - Miestne komunikácie	zabezpečený kvalitný prístup k domom a bytom; zvýšená bezpečnosť chodcov	2022-2025	600,00 €	600,00 €	90,00 €	510,00 €				
	1.3.2 V spolupráci s KSK rekonštrukcia mosta na ceste II/582, vrátane jeho rozšírenia o chodník	2111 - Cestné komunikácie	zvýšená bezpečnosť cestnej premávky; zvýšená bezpečnosť chodcov	2022-2023	40,00 €	40,00 €	40,00 €					
	1.3.3 Rekonštrukcia mostov na miestnych komunikáciách	2112 - Miestne komunikácie	zvýšená bezpečnosť cestnej premávky	2025	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
	1.3.4 Výstavba a modernizácia parkovacích a odstavných plôch	2112 - Miestne komunikácie	kvalitnejšie možnosti na parkovanie	2022-2024	30,00 €	30,00 €	4,50 €	25,50 €				
Opat. 1.4	1.4.1 Vybudovanie verejného vodovodu	2222 - Miestne potrubné rozvody vody	novovo vybudovaná vodovodná sieť v obci; lepšie zdravie obyvateľov	2022-2027	3 500,00 €	3 500,00 €	2 000,00 €	1 500,00 €				
Opat. 1.5	1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce		3 podporené partnerské projekty	2022-2030	4,50 €	4,50 €	4,50 €					
II. Sociálna politika					1 512,00 €	1 496,00 €	338,05 €	1 157,95 €	16,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Opat. 2.1	2.1.1 V spolupráci s KSK výstavba regionálneho cyklistického chodníka okolo Z. šíravy, vybudovanie doplnkovej infraštruktúry k cyklochodníku a starostlivosť oň	2112 - Miestne komunikácie	vyššia atraktivita obce z pohľadu CR	2023-2030	15,00 €	15,00 €	15,00 €					
	2.1.2 V spolupráci s CHKO Vihorlat revitalizácia minerálneho prameňa "vajcovka"		vyššia atraktivita obce z pohľadu CR	2025	20,00 €	20,00 €	20,00 €					
	2.1.3 Revitalizácia prameňa obecnej studne		vyššia atraktivita obce z pohľadu CR; lepšia dostupnosť pitnej vody	2024	17,00 €	17,00 €	2,55 €	14,45 €				
	2.1.4 Vybudovanie exteriérového informačného systému, smerových, orientačných a informačných tabúl		vyššia atraktivita obce z pohľadu CR; lepšia orientácia v obci	2022-2024	10,00 €	10,00 €	1,50 €	8,50 €				
Opat. 2.2	2.2.1 Rozšírenie kamerového systému	2224 - Miestne elektrické a telekomunikačné rozvody a vedenia	6 nových kamier	2025	10,00 €	10,00 €	10,00 €					
	2.2.2 Revitalizácia verejných priestranstiev, vrátane vybudovania parku		kvalitnejšie verejné priestory	2022-2024	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				

Opat. 2.3	2.3.1 Zníženie energetickej náročnosti budov vo vlastníctve obce (Dom smútku, OcÚ, KD, MŠ, ZŠ)		znížená spotreba energie na vykurovanie; nižšia produkcia emisií CO ₂	2023-2026	800,00 €	800,00 €	120,00 €	680,00 €				
	2.3.2 Výstavba obecného amfiteátra	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitnejšia občianska vybavenosť	2023-2025	50,00 €	50,00 €	7,50 €	42,50 €				
	2.3.3 Komplexná rekonštrukcia budovy pošty	1274 - Ostatné budovy, i.n.	kvalitnejšia občianska vybavenosť	2022-2025	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
	2.3.4 Rekonštrukcia interiéru kultúrneho domu	1261 - Budovy na kultúrnu a verejnú zábavu	kvalitnejšia občianska vybavenosť	2025	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
Opat. 2.4	2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP		2 zamestnané osoby	2022-2030	9,00 €	9,00 €	9,00 €					
	2.4.2 V spolupráci s mikroregiónom šírava zapájanie obce do projektov terénnych sociálno-asistenčných služieb		2 zamestnané osoby	2022-2030	9,00 €	9,00 €	9,00 €					
Opat. 2.5	2.5.1 Výstavba a údržba multifunkčného ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca športové aktivity	2023-2024	70,00 €	70,00 €	40,00 €	30,00 €				

	2.5.2 Vybudovanie detského ihriska	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2022	16,00 €	0,00 €			16,00 €			
	2.5.3 Rekonštrukcia sociálnej budovy pri futbalovom ihrisku	2411 - Športové ihriská	verejnosť realizujúca voľnočasové aktivity	2025-2027	100,00 €	100,00 €	15,00 €	85,00 €				
Opat. 2.6	2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies		kultúrne a športové podujatia konané na území obce	2022-2030	36,00 €	36,00 €	36,00 €					
III. Environmentálna politika					788,00 €	788,00 €	193,00 €	595,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €
Opat. 3.1	3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov		skvalitnený systém triedeného zberu, vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2023	3,00 €	3,00 €	3,00 €					
	3.1.2 V spolupráci s mikroregiónom šírava zapojenie sa do spoločného riešenia triedeného odpadu a BRKO pre 12 obcí		vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2022-2025	5,00 €	5,00 €	5,00 €					
	3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne	2421 - Ostatné inžinierske stavby, i.n.	vyššia úroveň vytriedenia odpadov	2023	80,00 €	80,00 €	80,00 €					
	3.1.4 Sanácia skládky odpadov a miest s nezákonne uloženým odpadom		čisté verejné priestranstvá	2025-2027	500,00 €	500,00 €	75,00 €	425,00 €				

Opat. 3.2	3.2.1 Realizácia preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami	2152 - Priehrady	žiadne škody na majetku v dôsledku povodní	2024-2026	200,00 €	200,00 €	30,00 €	170,00 €				
Celkom					6 534,40 €	6 518,40 €	2 687,45 €	3 830,95 €	16,00 €	0,00 €	0,00 €	0,00 €

Zdroj: MDVRR 2015, Obecný úrad, vlastné spracovanie

Systém hodnotenia a zarad'ovania projektov do financovania

Dôležitým momentom v procese realizácie PHSR bude schvaľovanie financovania jednotlivých projektových zámerov obecným zastupiteľstvom. Pri výbere projektov/aktivít bude preto nutné prihliadať na ich dôležitosť a význam či už z legislatívneho hľadiska alebo vo vzťahu k rozvoju obce.

Nasledujúca hodnotiacia tabuľka pre výber projektov/aktivít je upravená pre potreby obce. Najvyššiu prioritu (úroveň dôležitosti) majú projekty/aktivity, ktorých realizácia vyplýva priamo z legislatívy a projekty/aktivity, ktoré budú riešiť výrazne naliehavú havarijnú alebo mimoriadnu situáciu. Kategória s vysokou prioritou zahŕňa projekty/aktivity s oporou vo VZN obce, projekty/aktivity Miestnej akčnej skupiny, oblastnej organizácie cestovného ruchu, projekty/aktivity s vydaným právoplatným stavebným povolením (príp. aj projekty/aktivity s ukončeným procesom verejného obstarávania), projekty/aktivity, na ktoré sa dajú získať zdroje z EŠIF a/alebo ich realizácia je zároveň nutná pre rozvoj obce a projekty/aktivity, ktoré majú vysokú podporu u obyvateľstva. Kategória so strednou úrovňou dôležitosti obsahuje tie projekty/aktivity, ktoré majú možnosť byť spolufinancované z európskych štrukturálnych a investičných fondov a/alebo ich realizácia je zároveň vhodná pre rozvoj obce. Kategóriu 4 a 5 predstavujú projekty/aktivity nachádzajúce sa vo fáze úvah (bez spracovania prvotných analýz, projektovej dokumentácie, stavebného povolenia a pod.).

Formulár 15 (F3): Hodnotiacia tabuľka pre výber projektov

Kategória	Úroveň dôležitosti	Hodnotiace kritérium (podmienky pre zaradenie do úrovne dôležitosti)	Projekt/Aktivita
1	Najvyššia	a) projekty/aktivity vyplývajúce zo zákona alebo legislatívy EÚ b) projekty/aktivity riešiace havarijnú alebo mimoriadnu situáciu	1.3.2; 1.4.1; 3.1.4;
2	Vysoká	a) projekty/aktivity s oporou vo VZN obce b) projekty/aktivity s právoplatným stavebným povolením c) projekty/aktivity MAS d) projekty/aktivity OOCR e) projekty/aktivity miestnych rozvojových organizácií f) projekty/aktivity s vysokou podporou obyvateľov g) projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce nutná	1.3.1; 1.3.3; 2.1.1; 2.2.2; 2.3.1; 2.3.4; 2.4.1; 2.4.2; 2.6.1; 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.2.1;
3	Stredná	projekty/aktivity s potenciálom spolufinancovania z EŠIF a z iných zdrojov a/alebo projekty/aktivity, ktorých realizácia je pre rozvoj obce vhodná	1.1.2; 1.2.1; 1.2.2; 1.3.4; 1.5.1; 2.1.3; 2.1.4; 2.2.1; 2.3.2; 2.3.3; 2.5.1; 2.5.2; 2.5.3;
4	Nízka	projekty/aktivity v štádiu zámerov / úvah	1.1.1; 2.1.2;
5	Najnižšia	ostatné	

Zdroj: MDVRR 2015, vlastné spracovanie

Záver

Formulár 16 (Z1): Schválenie PHSR

Schválenie PHSR	
Dokument	<u>Názov dokumentu:</u> Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030 <u>Štruktúra dokumentu:</u> dokument je štruktúrovaný podľa zákona č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja v znení neskorších predpisov, podľa Metodiky tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja, vydanej Úradom podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu, január 2020, Metodiky na spracovanie Programu rozvoja obce, vydanej Inštitútom priestorového plánovania, september 2016 a podľa Metodiky na vypracovanie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC, vydanej Ministerstvom dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015.
Spracovanie	<u>Forma a obdobie spracovania:</u> spracovanie PHSR vykonala obec v partnerstve s externým odborníkom, ktorý koordinoval proces tvorby dokumentu a zabezpečoval dodržiavanie metodických postupov. Dokument bol spracovaný v zime 2022. <u>Riadiaci tím:</u> riadiaci tím pozostával z 2 členov a v procese spracovania mal 2 pracovné zasadania. <u>Účasť verejnosti a komunikácia s ňou:</u> verejnosť participovala na procese spracovania PHSR prostredníctvom prieskumu názorov. <u>Autor dokumentu:</u> RNDr. Radomír Babiak, PhD.; www.dokumentypreobce.sk <u>Náklady na spracovanie:</u> z rozpočtu obce.
Prerokovanie	<u>Prerokovanie v orgánoch samosprávy dňa:</u> 08.06.2022.
Schválenie	<u>Návrh na uznesenie zastupiteľstva:</u> „Obecné zastupiteľstvo schvaľuje Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Jovsa na roky 2022-2030“.

Zdroj: Weisová, Bernátová 2012, vlastné spracovanie

Prílohy

Zoznam informačných zdrojov použitých v PHSR

Bazálne environmentálne informácie o sídlach Slovenska (www.beiss.sk)

Halás, M. (2008): Priestorová polarizácia spoločnosti s detailným pohľadom na periférne regióny Slovenska. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, 2008, Vol. 44, No. 2

Inštitút priestorového plánovania (2016): *Stručná metodika spracovania Programu rozvoja obce a Spoločného programu rozvoja obcí*. Bratislava: september 2016.

Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001

Korec, P. (2005): *Regionálny rozvoj Slovenska v rokoch 1989-2004*. Bratislava: Geografika, 2005. ISBN 80-969338-0-9, 227 s.

MDVRR (2015): *Metodika na vypracovanie programu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce/obcí/VÚC*. Bratislava: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja, verzia 2.0, február 2015, 62 s.

Operačné programy 2014-2020

Partnerská dohoda 2014-2020

PHSR obce Jovsa 2014-2020

PHSR Košického samosprávneho kraja 2016-2022

Povodňová dokumentácia obce Jovsa

Program rozvoja vidieka 2014-2020

Register pozemkových spoločností

Register účtovných závierok

Súvaha obce Jovsa k 31.12.2021

Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úrad podpredsedu vlády SR pre investície a informatizáciu (2020): *Metodika tvorby a implementácie programov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja regiónov, programov rozvoja obcí a skupín obcí s uplatnením princípov udržateľného smart (inteligentného, rozumného) rozvoja*. Bratislava: január 2020.

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Územný plán obce Jovsa

Vízia a stratégia rozvoja Slovenska do roku 2030

Vstupná správa pre vypracovanie PHSR Košického samosprávneho kraja na roky 2021-2030

Výkaz ziskov a strát obce Jovsa k 31.12.2021

Weisová, D., Bernátová, M. (2012): *Strategické plánovanie samosprávy*. Žilina: Municipalia, 2012.

Zákon č. 389/1990 Zb. o obecnom zriadení

Zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti

Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy

Zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja

Internetové zdroje:

census2011.statistics.sk

datacube.statistics.sk

datacube.statistics.sk/SODB/

<http://cp.atlas.sk>

<http://uzemia.enviroportal.sk>

<https://gis.nlc.sk.org/islhp/#lesnictvo>

statdat.statistics.sk

www.beiss.sk

www.cdb.sk

www.ives.minv.sk/heraldreg

www.maps.google.com

www.minv.sk

www.orsr.sk

www.pamiatky.sk

www.registeruz.sk

www.scitanie.sk

www.statistics.sk

www.zrsr.sk

Zoznam skratiek použitých v PHSR

AOTP	Aktívne opatrenia trhu práce	MŽP	Ministerstvo životného prostredia
b.j.	Bytové jednotky	NFP	Nenávratný finančný príspevok
BRKO	Biologicky rozložiteľný komunálny odpad	NN	Nízke napätie
CDB	Cestná databanka	NPR	Národná prírodná rezervácia
CLLD	Community-led Local Development (Miestny rozvoj vedený komunitou)	OcÚ	Obecný úrad
CR	Cestovný ruch	o. i.	Okrem iného
ČOV	Čistička odpadových vôd	OOOR	Oblasťná organizácia cestovného ruchu
DHZ	Dobrovoľný hasičský zbor	PA	Povodňová aktivita
EAO	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo	PP	Prírodná pamiatka
EIB	Európska investičná banka	PR	Prírodná rezervácia
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy	PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
EZÚS	Európske zoskupenie územnej spolupráce	PPF	Poľnohospodársky pôdny fond
ha	Hektár	SHR	Samostatne hospodáriaci roľníci
IBV	Individuálna bytová výstavba	SPR	Strategicko-plánovací región
IUI	Integrovaná územná investícia	ŠFRB	Štátny fond rozvoja bývania
KSK	Košický samosprávny kraj	ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
KURS	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001	ÚPSVaR	Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny
KZAM	Klasifikácia zamestnaní	ÚSES	Územný systém ekologickej stability
MAS	Miestna akčná skupina	TTP	Trvalé trávne porasty
MOK	Maloobjemový kontajner	UoZ	Uchádzač o zamestnanie
MRK	Marginalizované rómske komunity	VÚC	Vyšší územný celok
MSP	Malí a strední podnikatelia	VZN	Všeobecne záväzné nariadenie

Akčný plán na daný rozpočtový rok s výhľadom na 2 roky

Obec si v tomto PHSR naplánovala realizovať viacero projektov/aktivít. Niektoré z naplánovaných projektov/aktivít sú pomerne jednoduché, nevyžadujú si veľké finančné, materiálne, príp. personálne úsilie. Na druhej strane, iné projekty si zo svojej povahy budú vyžadovať množstvo úsilia, času, schopností a financií. Akčný plán na daný rozpočtový rok predstavuje zhrnutie projektových zámerov a aktivít obce, ktoré sa plánujú realizovať v roku 2022 a výhľadovo aj v rokoch 2023 a 2024. Zložitejšie projekty/aktivity sú v tomto Akčnom pláne rozpracované formou Formuláru na prípravu projektov.

2022

- **1.1.1 Podpora rozvoja služieb a podnikateľských aktivít v obci**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 300,- eur ročne
- **1.1.2 Podpora zavádzania inovácií u miestnych zamestnávateľov**
 Cieľ aktivity: Podporovať miestnych podnikateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.2.1 Podpora zavádzania efektívnych SMART digitálnych riešení v podnikoch a u subjektov poskytujúcich verejné služby**
 Cieľ aktivity: Podporiť transformáciu hospodárstva
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 400,- eur ročne
- **1.2.2 Zvyšovanie digitálnych zručností zamestnancov a obyvateľov obce**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť zručnosti obyvateľov v používaní moderných technológií
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 200,- eur ročne
- **1.5.1 Rozvoj partnerskej a cezhraničnej spolupráce**
 Cieľ aktivity: Rozvíjať partnerskú a cezhraničnú spoluprácu
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 500,- eur ročne
- **2.1.4 Vybudovanie exteriérového informačného systému, smerových, orientačných a informačných tabúl**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť orientáciu v obci; zvýšiť informovanosť návštevníkov obce
 Termín realizácie: 2022-2024
 Predpokladané náklady: 10 000,- eur
- **2.2.4 Revitalizácia verejných priestranstiev, vrátane vybudovania parku**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť atraktivitu obce pre jej obyvateľov, ako aj návštevníkov
 Termín realizácie: 2022-2024
 Predpokladané náklady: 50 000,- eur

- **2.4.1 V spolupráci s UPSVaR zapájanie obce do projektov AOTP**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť zamestnanosť miestnych obyvateľov znevýhodnených na trhu práce
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 1 000,- eur ročne
- **2.4.2 V spolupráci s mikroregiónom Šírava zapájanie obce do projektov terénnych sociálno-asistenčných služieb**
 Cieľ aktivity: Poskytovať potrebné sociálne služby cieľovým skupinám obyvateľov
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 1 000,- eur ročne
- **2.5.2 Vybudovanie detského ihriska**
 Cieľ aktivity: Zabezpečiť obyvateľom obce (mladým rodinám) kvalitné priestory na realizáciu voľnočasových aktivít s deťmi
 Termín realizácie: 2022
 Predpokladané náklady: 16 000,- eur
- **2.6.1 Podpora kultúrnych a športových podujatí a telies**
 Cieľ aktivity: Podporovať kultúrny a športový život v obci
 Termín realizácie: od 2022 každoročne
 Predpokladané náklady: 36 000,- eur do roku 2030
- **3.1.2 V spolupráci s mikroregiónom Šírava zapojenie sa do spoločného riešenia triedeného odpadu a BRKO pre 12 obcí**
 Cieľ aktivity: Zlepšiť nakladanie s odpadom v obci; zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov
 Termín realizácie: 2022-2025
 Predpokladané náklady: 5 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.1 Rekonštrukcia existujúcich a výstavba nových miestnych komunikácií, vrátane chodníkov
Cieľ projektu	Vybudovať kvalitné prístupové komunikácie k domom a bytom; zvýšiť bezpečnosť chodcov vybudovaním chodníkov
Termín	2022-2025
Garant	Obec Jovsa
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	600 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, EŠIF
Výstupy	Kvalitne vybudované miestne komunikácie a chodníky
Užívatelia	Obyvatelia obce a jej návštevníci

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.2 V spolupráci s KSK rekonštrukcia mosta na ceste II/582, vrátane jeho rozšírenia o chodník
Cieľ projektu	Zvýšiť bezpečnosť cestnej premávky; zvýšiť bezpečnosť chodcov rozšírením mosta o chodník
Termín	2022-2023
Garant	Obec Jovsa
Spolupráca (partneri)	KSK
Predpokladané náklady	40 000,- eur (časť investície hradená z rozpočtu obce)
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, rozpočet KSK, štátne dotácie, EŠIF
Výstupy	Zrekonštruovaný most, rozšírený o chodník
Užívatelia	Obyvatelia obce a jej návštevníci

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.3.4 Výstavba a modernizácia parkovacích a odstavných plôch
Cieľ projektu	Zabezpečiť možnosti parkovania
Termín	2022-2024
Garant	Obec Jovsa
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	30 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, rozpočet VÚC, EŠIF
Výstupy	Vybudované parkovacie a odstavné plochy
Užívatelia	Obyvatelia obce a jej návštevníci

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	1.4.1 Vybudovanie verejného vodovodu
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom obce prístup k verejnému vodovodu
Termín	2022-2027
Garant	Obec Jovsa
Spolupráca (partneri)	VVS, a.s.
Predpokladané náklady	3 500 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Environmentálny fond, rozpočet VVS, a.s.
Výstupy	Vybudovaný vodovod
Užívatelia	Obyvatelia obce

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.3.3 Komplexná rekonštrukcia budovy pošty
Cieľ projektu	Znížiť energetickú náročnosť prevádzky budovy; pripraviť kvalitné priestory na využívanie budovy
Termín	2022-2025
Garant	Obec Jovsa
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	200 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF, Environmentálny fond
Výstupy	Zrekonštruovaný exteriér aj interiér budovy
Užívatelia	Obyvatelia obce, užívatelia budovy

2023

- 2.1.1 V spolupráci s KSK výstavba regionálneho cyklistického chodníka okolo Z. šíravy, vybudovanie doplnkovej infraštruktúry k cyklochodníku a starostlivosť oň**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť atraktivitu obce a okolitého regiónu pre turistov; zabezpečiť turistom a obyvateľom obce možnosti na realizáciu športovo-oddychových aktivít
 Termín realizácie: 2023-2030
 Predpokladané náklady: 15 000,- eur (časť investície v réžii obce – výstavba doplnkovej infraštruktúry a starostlivosť o chodník)
- 3.1.1 Skvalitnenie systému zberu odpadov**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov v obci
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 3 000,- eur
- 3.1.3 Vybudovanie malej kompostárne**
 Cieľ aktivity: Zvýšiť úroveň vytriedenia odpadov v obci; zlepšiť nakladanie s BRKO; znížiť produkciu skleníkových plynov
 Termín realizácie: 2023
 Predpokladané náklady: 80 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.3.1 Zníženie energetickej náročnosti budov vo vlastníctve obce (Dom smútku, OcÚ, KD, MŠ, ZŠ)
Cieľ projektu	Znížiť náklady na prevádzku budov; znížiť množstvo produkovaného CO ₂
Termín	2023-2026
Garant	Obec Jovsa
Spolupráca (partneri)	MŠ, ZŠ
Predpokladané náklady	800 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, dotácie VÚC, EŠIF
Výstupy	Zateplené budovy
Užívatelia	Široká verejnosť, žiaci ZŠ, deti MŠ, zamestnanci

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	2.5.1 Výstavba a údržba multifunkčného ihriska
Cieľ projektu	Zabezpečiť obyvateľom obce a jej návštevníkom kvalitné podmienky na realizáciu športových aktivít
Termín	2023-2024
Garant	Obec Jovsa
Spolupráca (partneri)	-
Predpokladané náklady	70 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, dotácie VÚC, EŠIF
Výstupy	Vybudované ihrisko
Užívatelia	Obyvatelia obce a jej návštevníci

2024

- 2.1.3 Revitalizácia prameňa obecnej studne**

Cieľ aktivity: Zlepšiť prístup k pitnej vode; zvýšiť kvalitu verejného priestoru; zvýšiť atraktivitu obce

Termín realizácie: 2024

Predpokladané náklady: 17 000,- eur

- 3.2.1 Realizácia protipovodňových opatrení na miestnych potokoch**

Cieľ aktivity: Chrániť majetok a pôdu pred vodnou eróziou

Termín realizácie: 2024

Predpokladané náklady: 15 000,- eur

Formulár P4 – Formulár na prípravu projektov	
Názov projektu	3.2.1 Realizácia preventívnych opatrení na ochranu pred povodňami
Cieľ projektu	Chrániť majetok a pôdu pred povodňami; zvýšiť adaptabilitu územia na zmenu klímy
Termín	2024-2026
Garant	Obec Jovsa
Spolupráca (partneri)	SVP, š.p.
Predpokladané náklady	200 000,- eur
Zdroje financovania	Obecný rozpočet, štátne dotácie, štátne fondy, EŠIF
Výstupy	Vybudovaná záchytná nádrž nad obcou, upravené a vyvýšené korytá potokov na území obce
Užívatelia	Obyvatelia obce

Zoznam máp, tabuliek, grafov, obrázkov a formulárov

Mapa 1: Poloha obce Jovsa - širšie vzťahy	3
Mapa 2: Poloha obce Jovsa voči susediacim obciam	4
Tabuľka 1: Zoznam analyzovaných koncepčných dokumentov	13
Tabuľka 2: Zoznam použitých kvalitatívnych a kvantitatívnych dát.....	14
Tabuľka 3: Základné charakteristiky stavu a pohybu obyvateľstva.....	17
Tabuľka 4: Veková štruktúra obyvateľov podľa produktívnych vekových skupín.....	20
Tabuľka 5: Štruktúra obyvateľov podľa národnosti	21
Tabuľka 6: Štruktúra obyvateľov podľa náboženského vyznania.....	21
Tabuľka 7: Vývoj nezamestnanosti v obci	23
Tabuľka 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021	23
Tabuľka 9: Štruktúra UoZ podľa KZAM k 31.12.2021	26
Tabuľka 10: Počet domov podľa typu domu	26
Tabuľka 11: Štruktúra domov podľa typu vodovodnej prípojky	27
Tabuľka 12: Štruktúra domov podľa typu kanalizačného systému	27
Tabuľka 13: Byty podľa obytných miestností	27
Tabuľka 14: Domy podľa obdobia výstavby	27
Tabuľka 15: Vybavenie technickou infraštruktúrou.....	29
Tabuľka 16: Základné parametre zdravotníckej a sociálnej infraštruktúry (2022)	29
Tabuľka 17: Infraštruktúra kultúry a športu	30
Tabuľka 18: Kultúrno-spoločenské a športové podujatia organizované v obci počas roka	31
Tabuľka 19: Spádovosť obce k vybraným poskytovateľom administratívno-správnych služieb.....	31
Tabuľka 20: Štruktúra pôdneho fondu (k 31.12.2021; v ha)	33
Tabuľka 21: Bilancia aktív a pasív k 31.12.2021 (eur; netto).....	34
Tabuľka 22: Náklady a výnosy v roku 2021	35
Graf 1: Vývoj počtu obyvateľov obce Jovsa.....	17
Graf 2: Prirodzený pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021	18
Graf 3: Migračný pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021	19
Graf 4: Celkový pohyb obyvateľstva v rokoch 2012-2021.....	19
Graf 5: Veková štruktúra obyvateľstva k 31.12.2021	20
Graf 6: Štruktúra obyvateľstva podľa najvyššieho ukončeného vzdelania	22
Graf 7: Počet evidovaných UoZ v rokoch 2012-2021 (k 31.12.)	23
Graf 8: Štruktúra UoZ podľa veku k 31.12.2021	24
Graf 9: Štruktúra UoZ podľa vzdelania k 31.12.2021	24
Graf 10: Štruktúra UoZ podľa doby evidencie k 31.12.2021	25
Obrázok 1: Letecký pohľad na obec Jovsa.....	5
Formulár 1 (Ú1): Zámer spracovania PHSR	9
Formulár 2 (Ú2): Harmonogram spracovania PHSR.....	10
Formulár 3 (Ú8): Štruktúra dokumentu	10
Formulár 4 (A7): Ex - ante hodnotenie stavu projektovej pripravenosti investícií	37
Formulár 5 (A8): STEEP analýza.....	42

Formulár 6 (A10): SWOT analýza.....	43
Formulár 7 (S1): Hierarchia rozvojových cieľov.....	50
Formulár 8 (P1): Prehľad opatrení, projektov a aktivít podľa oblastí	52
Formulár 9 (P2): Zoznam ukazovateľov cieľov/prioritných oblastí PHSR.....	58
Formulár 10 (R1): Akčný plán	62
Formulár 11 (R5): Plán hodnotenia a monitorovania	66
Formulár 12 (F1): Indikatívny rozpočet - sumarizácia	68
Formulár 13 (F5): Model viaczdrojového financovania – intervenčná matica.....	69
Formulár 14 (F2): Finančný rámec pre realizáciu PHSR.....	70
Formulár 15 (F3): Hodnotiaci tabuľka pre výber projektov	76
Formulár 16 (Z1): Schválenie PHSR	77